

John Steinbeck

The Red Pony

CĂLUTUL ROIB

I. DARUL

Cînd s-a crăpat de ziuă, Billy Buck a ieșit de la odăi, unde dormise, și a zăbovit o clipă în prag, cercetînd cu privirile înaltul cerului. Era un omuleț lat în spete, cu picioarele ca două paranteze și mustățile pe oală, cu mîini mari pătrate, umflate și mușchiuloase. Avea ochi visători de un cenușiu spălăcit, iar părul ce-i ieșea de sub pălăria pleoștită se arăta a fi aspru și decolorat de soare. Cît a stat în prag și-a tot îndesat cămașa în pantalonii de postav albastru. Și-a dat drumul la curea, pe urmă a strîns-o din nou. Pe cureaua aceea se putea urmări, după dunga lustruită din dreptul fiecărei găuri, felul cum crescuse de-a lungul anilor din urmă mijlocul lui Billy. După ce s-a lămurit asupra vremii, Billy și-a curățit fiecare nară, apăsînd-o tare pe cealaltă cu degetul arătător și suflînd strașnic. După care a coborît înspre grajd, frecîndu-și mîinile. A țesălat și periat doi cai de călărie, vorbindu-le domol tot timpul; nici nu isprăvise bine, cînd dinspre fermă a început să sune triumghiul de fier. Billy a înfîpt peria în dinții țesalei, le-a așezat pe-amîndouă pe poliță și s-a dus la masa de dimineață. Mișcările-i erau atît de încete și totuși atît de măsurate, încît a ajuns la fermă cînd doamna Tiflin încă mai bătea în acel triumghi. I-a răspuns la salut cu o înclinare a capului ei încărunțit și a intrat în bucătărie. Billy Buck s-a așezat pe trepte, căci, nefiind el decît un argat, nu se cădea să intre primul în camera unde se mîncea. L-a auzit înăuntru pe domnul Tiflin cum își trăgea cizmele.

Sunetul ascuțit și pătrunzător al triumghiului de fier l-a trezit și pe băiețaș, pe Jody. Nu era decît un puștan de zece ani, cu părul ca iarba uscată și prăfuită, cu ochi ca de oțel, strălucitori, dar blînzi, și o gură ale cărei buze nu stăteau nici o clipă locului cînd Jody cădea pe gînduri. Triumghiul l-a smuls din mrejele somnului. Nici prin gînd nu i-a trecut să se răzvrătească împotriva glasului acela sfredelitor. Niciodată nu se gîndise s-o facă și nimeni din cei pe care-i cunoștea el n-o făcuse vreodată. Și-a trecut mîinile prin păr, ridicîndu-și șuvițele ce-i căzuseră în ochi și și-a scos iute cămașa de noapte. Într-o clipă și-a tras pantalonii și cămașa de pînză albastră. Era în toiul verii, așa că nici vorbă nu mai putea fi să se-ncurce cu încălțările. În bucătărie a așteptat pînă ce maică-sa a plecat de la robinetul cazanului de tablă prins în perete deasupra albiei în care se spălau vasele și s-a dus lîngă plită. Pe urmă s-a spălat și și-a dat peste cap părul ud, trecîndu-și prin el degetele rășchirate. Cînd a plecat de la robinet, maică-sa s-a întors către el și l-a privit cam lung. Încurcat, băiețașul s-a făcut că se uită în altă parte.

— O să trebuiască să- te tund azi-mîine, a zis mama. Mîncarea-i pe masă. Intră înăuntru, ca să poată veni și Billy.

Jody s-a așezat fa masa lungă acoperită cu mușama roasă pe alocuri pînă la pînză. Ochiurile așteptau frumos rînduite pe-o farfurie lungă. Puștiul și-a tras în farfuria lui trei dintre ele și după asta încă trei bucățele groase de slănină, bine prăjite. Pe urmă s-a apucat să dea deoparte, cu multă băgare de seamă, un punct sîngeriu dintr-un gălbenuș.

S-a auzit și pasul apăsător al lui Billy.

— Lasă-l în pace, că nu-ți face nici un rău, i-a explicat el. Âla-i un semn pe care-l pune cocoșul.

Mare și neguros a intrat atunci în odaie tatăl, iar după felul cum sunau dușumelele Jody a știut că purta cizme ; totuși s-a uitat sub masă ca să fie mai sigur. Tatăl a stins lampa cu petrol de deasupra mesei, fiindcă lumina zorilor năvălea acum din belșug pe ferestre.

Jody n-a întrebat unde aveau să se ducă în ziua aceea, călare, taică-său și Billy, dar tare-ar

fi vrut să-i însoțească. Era om aspru tatăl lui Jody, așa că băiatul se supunea fără să crîcnească vreodată și fără să pună întrebări. În clipa aceea Cari Tiflin se așează și întinse mîna înspre farfuria lungă, plină cu ochiuri.

— Ai pregătit vacile, Billy ? Putem pleca ? întrebă el.

— Sînt în țarcul din vale, răspunse Billy. Le pot foarte bine duce și singur.

— Sigur că poți. Dar omul are nevoie de tovărășie. Și-n afară de asta mi se pare că ți s-a uscat al naibii gîtlejul. Cari Tiflin era foarte bine dispus în dimineața aceea.

Mama lui Jody băgă capul pe ușă:

— Cam cînd crezi c-ai să te-ntorci. Cari ?

— Habar n-am. Trebuie să mă-ntîlnesc cu niște oameni la Salinas și s-ar putea să mă-ntorc tocmai la noapte.

Ouăle, cafeaua și biscuiții cei mari dispărură iute. Jody se duse și el afară, ținîndu-se după cei doi bărbați: S-a uitat la ei cum încalecă și cum scot din obor șase vaci bătrîne, apoi o iau peste deal către Salinas. Se duceau să le vîndă pentru tăiere, că erau bătrîne.

Cînd călăreții dispărură dincolo de coama dealului, Jody porni și el pe coastă în sus, către spatele casei. Cîinii se hîrjoneau pe la colțuri și-și cocîrjeau spinările scheunînd de plăcere, încetișor și neplăcut. Jody le mîngîie capetele. Unul era Corcitul, cu coadă lungă și flocoasă și cu ochii galbeni, iar celălalt Colțosul, cîinele ciobănesc care omorîse un coiot și-și pierduse o ureche făcînd asemenea ispravă. Dar urechea zdravănă a Colțosului stătea toată vremea mai dreaptă ca a oricărui cîine ciobănesc. Billy Buck spunea că totdeauna se întîmpla așa. După revederea plină de voioșie, cîinii își aplecară boturile în pămînt, de parcă ar fi avut cine știe ce treburi de seamă, și porniră înainte, privind doar din cînd în cînd îndărăt, să se convingă dacă vine și băiatul. Trecură cu toții prin curtea unde stăteau puii de găină și văzură potîrnichea mîncînd laolaltă cu puii. Colțosul dădu o raită printre ei, doar așa ca să nu uite ce-ar avea de făcut, dac-ar mai fi să aibă o dată de ocrotit o turmă de oi. Jody a mers înainte, prin grădina de zarzavat și apoi prin lanurile verzi mai înalte decît el. Pepenii erau cruzi încă și destul de mici. Și-a urmat drumul pînă la gardul viu unde apa cea rece a izvorului curgea din țeava și se revărsa într-un jgheab de lemn, mare și rotund. S-a aplecat și a băut chiar de lîngă lemnul acoperit cu mușchi verde, de-acolo de unde apa avea cel mai bun gust. Pe urmă s-a întors și a privit îndărăt, înspre fermă, cercetînd cu ochii casa scundă și spoită în alb, înconjurată de îndrișaim roșu iar alături, lîngă chiparos, clădirea prelungă a hambarului și a odăilor unde stătea Billy de unul singur; Din locul unde se afla, Jody putea zări sub chiparos cazanul cel mare și negru în care erau opăriți porcii. Soarele înălțat acum peste culme scâlda în lumină vîruiala casei și a grajdurilor, răspîndea o lucire cuminte peste iarba udă. Ascunse în gardul viu, în spatele băiețașului, păsărelele se zbenguiau pe pămînt, făcînd mare zarvă printre frunzele uscate; pe corhănilor dimprejur chițcăiau ascuțit veverițele. Jody s-a uitat lung către toate acareturile de la fermă. I se părea că în aer plutește un semn prevestitor de nesiguranță, de parcă ceva ar fi trebuit să se schimbe, să dispară, iar în loc să se ivească lucruri noi și neobișnuite. Pe deasupra coastei dealului, se roteau jos de tot doi vulturi negri, iar umbrele lor lunecau pe pămînt iute și fără zgomot. Murise vreun animal prin împrejurimi. Jody știa asta. Putea fi vorba de vreo vită, după cum tot atît de bine s-ar fi putut să fie doar rămășițele unui iepure. Nimic nu le scăpa vulturilor. Jody îi ura așa cum îi urăște orice om cu suflet simțitor, dar n-avea ce le face, fiindcă erau și ei de folos, căci nu lăsau stîrvurile să zacă pe cîmp.

După un timp, băiatul începu să coboare agale coasta. Cîinii îl părăsiseră de mult și se afundaseră prin mărăcinișuri ca să-și vadă de-ale lor. Trecu iar prin grădina de zarzavat și se opri o clipă să sfărîme cu călcîiul un pepene verde, dar isprava asta nu-i prilejui nici o bucurie. Era o faptă rea, o știa el prea bine. Adună țarină și îngropa pepenele terciuit; Cînd a ajuns acasă, maică-sa i-a cerut să-i arate mîinile și i-a cercetat degetele și unghiile. Nu era de cine știe ce folos să-l trimită curat la școală, fiindcă, prea multe lucruri se puteau întîmpla în cale. A oftat cînd i-a văzut degetele negre și crăpate, apoi i-a dat cărțile și

merindea și l-a pornit spre școală, pînă unde avea de făcut pe jos un drum de o milă. A băgat de seamă că în dimineața aceea buzele băiatului se mișcau într-una.

Și Jody a pornit la drum. Și-a umplut buzunarele cu bucățele de cremene și mai la fiecare pas azvîrlea cu pietre în cîte o pasăre sau vreun iepure care, zăbovise prea mult în drum, lăfăindu-se la soare. La răscrucea de la pod s-a întîlnit cu doi prieteni și cîteșitrei au mers împreună spre școală, țopăind caraghios și făcînd tot felul de drăcovenii. Nu trecuseră decît două săptămîni de cînd se deschisese școala, iar printre copii mai dăinuia încă un spirit de răzvrătire.

Abia către ceasurile patru după-amiază s-a văzut Jody din nou pe culmea dealului, și s-a uitat iarăși în jos, înspre fermă. A căutat din ochi cei doi cai de călărie, dar țarcul era gol. Taică-său nu se-ntorsese încă, deci nu s-a prea grăbit către cele cîteva mici treburi care-l așteptau. Acasă a găsit-o pe maică-sa așezată pe prag, țesînd ciorapi.

— Vezi că ți-am lăsat două gogoși în bucătărie, a zis dînsa.

Jody s-a și strecurat înăuntru, de unde a reapărut cu o jumătate de gogoasă în mînă și cu gura plină. Maică-sa l-a întrebat ce învățase în ziua aceea la școală, dar n-a luat seama la răspunsul cam nelămurit din pricina gogoșilor ce-i umpleau gura. L-a întrerupt:

— Jody, ai grijă în seara asta să umpli cum trebuie lada cu lemne de foc. Ieri seară ai așezat bucățile alandala și lada nu s-a umplut nici pe jumătate. În seara asta să le așezi cum se cade. Și, Jody, vreo cîteva găini ascund ouăle, sau, de nu, să știi că le-or fi mîncînd cîinii. Ia să cauți dacă nu cumva găsești vreun cuiabar.

Cu gura încă plină, Jody s-a dus să-și vadă de treburi. Cînd le-a aruncat grăunțe puilor, a văzut potîrnichile venind iute să se ospăteze și ele. Din cine știe ce pricină, taică-său era bucuros că potîrnichile vin la hrană și nu îngăduia niciodată să se tragă cu pușca pe-aproape de casă, fiindcă se temea să nu le sperie și sălbăticiunile să fugă cine știe unde.

După ce a umplut și lada de lemne, Jody și-a luat pușca lui de calibru 22 și a pornit la deal înspre izvorul cel rece de lîngă gardul viu. A băut iar apă și pe urmă a început să țintească în tot felul de lucruri, în pietre, în păsările care zburau, în cazanul cel mare și negru de sub chiparos, dar fără sa tragă, fiindcă n-avea cartușe și nici nu urma să capete pînă nu împlinea doisprezece ani. Dacă taică-său l-ar fi zărit îndreptînd pușca înspre casă, i-ar fi amînat cartușele cu încă un an. Jody și-a adus aminte de treaba asta și n-a mai îndreptat pușca înspre vale. I-ajungeau doi ani de așteptare. Aproape toate darurile pe care i le făcea tatăl erau însoțite de anumite rezerve ce le umbreau oarecum valoarea. Era o chestiune de disciplină. Masa de seară a întîrziat pînă după căderea nopții, căci au așteptat întoarcerea tatălui. Cînd în cele din urmă a intrat în odaie, împreună cu Billy Buck, Jody a simțit în răsuflările lor aroma delicioasă a rachiului. S-a bucurat în sinea lui, fiindcă, atunci cînd mirosea a rachiu, taică-su stătea uneori de vorbă cu el, ba alte ori chiar povestea întîmplări din vremurile cînd fusese copil.

După masă, Jody s-a așezat lîngă sobă; cu ochi strălucitori și blînzi, cerceta prin colțuri și aștepta ca taică-său să spună ce-avea de spus, căci băiețandru știa bine că aduce vreo veste. Dar îl pîndea dezamăgirea. Taică-său a îndreptat către el un deget neîndurător:

— Mai bine te-ai duce la culcare, Jody. Mîine dimineață am o treabă cu tine.

Nu era chiar așa de rău. Lui Jody îi plăcea să facă treburile pe care le avea de făcut, numai să nu fie mereu aceleași și deci plictisitoare. A privit în pămînt și buzele i s-au mișcat, punînd o întrebare mai-nainte de a o rosti.

— Dar ce-o să facem mîine dimineață ? Tăiem un porc?

— Nu-ți bate tu capul. Mai bine du-te la culcare.

După ce-a închis ușa în urma lui, Jody i-a auzit pe taică-său și pe Billy Buck rîzînd înfundat și a înțeles c-au pus la cale vreo șotie. Iar mai tîrziu, cînd stătea întins în pat și încerca să prindă vreun cuvînt din murmurul de dincolo, l-a auzit pe tatăl său împotrîvindur-se:

— Bine, Ruth, dar n-am dat cine știe ce pe el.

Jody a mai deslușit glasul bufnițelor ieșite la vânătoare de șoareci primprejurul grajdurilor și ciocănitul în perete al rămurelelor unui copac de lângă casă. Când l-a răpus somnul, mugea o vacă.

La sunetul din zori al triumphiului, Jody s-a îmbrăcat încă și mai iute ca de obicei. În bucătărie, câtă vreme s-a spălat pe ochi și și-a netezit părul, mama i-a spus supărată:

— Să nu te dezlipești de la masă, pînă nu mănînci cum se cade.

S-a dus în sufragerie și s-a așezat la masa lungă și albă. A luat de pe farfuria lungă una din plăcintele proaspete, calde, a pus deasupra doua ochiuri, le-a acoperit cu o a doua plăcintă și a început să zdrobească totul cu furculița.

Atunci au pătruns în odaie taică-său și Billy Buck. După felul cum sunau dușumelele, Jody și-a dat seama că amîndoi încălțaseră ghetete cu tocuri joase, dar și-a aruncat privirile sub masă, ca să se încredințeze. Tatăl, mereu cu aerul lui grav și sever, a stins lampa de gaz, fiindcă se făcuse ziuă, iar Billy Buck nu l-a învrednicit pe Jody nici măcar cu o privire. S-a ferit de privirile ochilor blînzi și întrebători ai băiatului și și-a înmuiat o felie mare de pîine prăjită în cana cu cafea.

Carl Tiflin rosti aspru:

— Ai să mergi cu noi, după ce mănînci !

Din clipa aceea Jody a înghițit cam cu noduri, căci parcă simțea în aer o oarecare primejdie: După ce Billy și-a aplecat farfurioara și a sorbit toată cafeaua care se scursese în ea și după ce și-a șters mîinile de pantalonî, cei doi bărbați s-au ridicat de la masă și au ieșit împreună afară, în lumina dimineții, iar Jody i-a urmat cuviincios la oarecare distanță. Se străduia să-și strunească gîndurile, să nu le lase s-o ia razna.

Maică-sa a strigat:

— Ai grijă, să nu-se ia cu drăcia aceea și să întîrzie de la școală.

Au trecut pe lângă chiparosul de care era prins cinghelul unde se atîrnau porcii tăiați și pe lângă cazanul cel negru, așa că nu era vorba de tăierea unui porc. Soarele își arunca razele strălucitoare peste coama dealului și întindea pe pămînt umbrele lungi și întunecate ale copacilor și clădirilor. Au dat de-a dreptul peste o miriște, ca să scurteze drumul pînă la grajd. Tatăl lui Jody a tras zăvorul de la ușă, apoi au pătruns cu toții înăuntru. Tot drumul pînă aici avuseseră soarele în față. De aceea li se păru că în grajd, unde-i întîmpină căldura răspîndită de fîn și vite, domnește un întuneric ca-n toiul nopții. Tatăl s-a îndreptat spre colțul unde era o despărțitură în care încăpea un singur animal.

— Vino încoace, porunci el.

Jody începuse să deslușească lucrurile dimprejur. Se uită în despărțitură aceea și se trase repede îndărăt.

De-acolo se uita la el un noatin roib. Ținea urechile ciulite și în ochi îi sticlea nesupunerea. Avea părul aspru și des, ca de cîine, iar coama îi era bogată și zbîrlită. Jody a simțit cum i se urcă un nod în gît și i s-a tăiat răsuflarea.

— Ăsta trebuie îngrijit cu multă băgare de seamă — a zis tatăl — iar dacă aud vreodată că nu i-ai dat mîncare sau nu i-ai rînit cum trebuie, să știi că într-o clipă îl vînd.

Jody nu mai era în stare să se uite în ochii căluțului. S-a uitat puțin în jos, și-a cercetat mîinile, și a întrebat cu mare sfială:

— E al meu ?

Nu i-a răspuns nimeni. Atunci puștanul a întins mîinile înspre căluț. Botul cenușiu s-a apropiat de mîna lui, sforăind zgomotos, apoi buzele s-au tras îndărăt și dinții puternici s-au închis peste degetele lui Jody. Căluțul a clătinat capul în sus și-n jos, de parcă ar fi rîs cu mare haz. Jody și-a privit degetele învinețite.

— Nu-i nimic, a zis el cu mîndrie. Nu-i nimic, văd că știi să muști!

Cei doi bărbați au rîs oarecum ușurați. Carl Tiflin a ieșit din grajd și a urcat puțin pe

coasta dealului, ca să rămână singur, fiindcă era cam tulburat, dar Billy Buck a rămas pe loc. Era mai ușor să vorbești cu Billy Buck. Jody întrebă iar :

— E al meu ?

Billy vorbi pe un ton foarte serios :

— Sigur că da. Adică numai dacă o să cauți de el și o să-1 îngrijești cumsecade. Ți-arăt eu cum. E de-abia noatin. Mai încolo o să poți să-1 încaleei.

Jody întinse din nou mâna învinețită și de data asta căluțul cel roib se lăsă mîngîiat pe bot.

— Ar trebui să-i dăm un morcov, zise Jody. De unde-1 avem, *Billy* ?

— L-am cumpărat la licitație, de la șerif, îi explică Billy. A fost la Salinas o panoramă care-a dat faliment și are datorii. Șeriful i-a scos în vânzare.

Căluțul a întins botul și și-a scuturat moțul care-i acoperea ochii sălbatici. Jody l-a bătut ușurel cu palma peste bot și a zis cu jumătate de glas:

— Oare nu găsim și-o șa ?

Billy Buck a rîs:

— Tii, că uitasem. Hai cu mine!

În chilerul cu hamuri a dat jos de pe stinghie o șa mică de marochin roșu.

— E o șa de circ, a spus Billy cu dispreț. Nu prea-i bună pentru ce ne trebuie nouă, dar era foarte ieftină.

Lui Jody nu-i venea să-și creadă ochilor cînd se uită la șa, iar graiul îi pierise cu totul. Mîngîie îndelung cu virful degetelor pielea roșie și lucioasă și de-abia după aceea zise:

— Ba pe căluț are să fie tare frumoasă, orice ai spune tu. Se gîndi atunci la lucrurile cele mai frumoase și cele mai mari pe care le știa, și adăugă: Dacă cumva n-are nume, cred c-am să-i spun Munții Gabilan.

Billy Buck înțelegea ce se petrece în sufletul copilului.

— E cam lung numele ăsta, observă el. De ce nu-i spui numai Gabilan ? Gabilan înseamnă șoim¹ și ar fi un nume cum nu se poate mai potrivit. Billy era din ce în ce mai bine dispus. Dacă ai să strîngi păr de coadă de cal, s-ar

1. În limba spaniolă.

putea să-ți fac odată o funie de păr cu care să poți struni și calul cel mai, năvălaș.

Jody vru să se-ntoarcă la despărțitura unde se afla căluțul.

— Ce zici, crezi c-aș putea să mă duc cu el la școală, să-1 arăt băieților ?

Dar Billy clătină din cap:

— Încă nu-i învățat nici măcar să fie dus de căpăstru. Am avut de furcă pînă l-am adus aici, aproape că l-am tîrît. Eu zic c-ar trebui să pleci la școală.

— După-masă i-aduc pe băieți încoace, să-1 vadă, spuse Jody.

Cu o jumătate de ceas mai devreme ca de obicei, șase băieți trecură coama dealului, venind în goana mare, cu capetele plecate, dînd din mîini și abia mai răsuflînd. Trecură pe lîngă casă și tăiară de-a dreptul peste miriște, înspre grajd. După asta stătură foarte serioși și gravi în preajma căluțului, apoi căutară la Jody cu niște ochi în care strălucea o nouă admirație și un respect ce nu se mai arătase pînă atunci. Pînă astăzi Jody nu fusese decît un băiețuș îmbrăcat în pantaloni de postav și cămașă albastră. Mai cuminte decît mulți alții, ba chiar bănuț de oarecare moliciune. Dar acum era cu totul altfel. Din mii de veacuri se revărsa asupra lui străvechea admirație a pedestrașului pentru călăreț. Știa din instinct că un om călare e parcă mai înțelept și mai voinic decît unul care merge pe jos. Știa că Jody fusese ca prin minune izbăvit de egalitatea cu ei și înălțat deasupra lor. Gabilan întinse gitul și dădu să-i miroasă.

— De ce nu încaleci pe el ? De ce nu-i împletești coada cu panglici, ca la bîlci ? Cînd îl încaleci?

Jody de-abia își mai încăpea în piele. Simțea și el superioritatea călărețului.

— E prea tînăr, încă multă vreme n-o să-1 poată călări nimeni. Deocamdată am să-1 învăț să meargă dus de căpăstru. O să-mi arate Billy Buck.

— Dar acum n-am putea să-l plimbăm puțin?

— Nu-i învățat cu căpăstrul, spuse Jody. — Voia să fie singur-singurel când l-o scoate prima oară din grajd. — Haideți să vedeți șaua.

Cînd au mai dat cu ochii și de șaua de marochin roșu, le-a pierit graiul cu desăvîrșire și n-au mai scos nici o vorba.

— Nu-i chiar bună pentru ce ne trebuie nouă, îi lămurii Jody. Dar o să-i stea bine căluțului. De altminteri s-ar putea să-ncalec pe deșelate, cînd oi pleca pe cîmp.

— Dar cum ai să prinzi vacile cu lasso-ul, dacă nu legi frînghia de oblînc ?

— Oi vedea eu, poate că de dîrvală am să pun alta șa, mai ales că tata, după cîte mi se pare, vrea să mă ia să-i ajut la mînat cirezile.

Pe urmă i-a lăsat pe toți să pipăie șaua cea roșie, le-a arătat struna de alamă de sub bărbie și paftalele mari aurii de pe fiecare tîmplă, acolo unde se întâlneau fruntarul și curelele frîului. Toate era o adevărată minunăție. N-a mai trecut mult și băieții au trebuit să plece, fiecare chinuindu-și mintea să afle printre lucrurile lui ceva îndeajuns de prețios ca să poată fi oferit în schimbul unei raite călare pe căluțul roib, cînd va veni vremea să poată fi încălecat.

După ce i-au plecat prietenii, Jody era în culmea fericirii. A luat de pe poliță peria și țesala, a dat la o parte stinghia de la intrare și cu multă luare-aminte a pătruns în boxă. Ochii căluțului au aruncat fulgere și animalul s-a întors iute cu spatele, pregătindu-se să zvîrle cu picioarele dindărăt. Dar Jody l-a bătut ușor pe greabăn, i-a mîngîiat gîtul încordat și arcuit, așa cum îl văzuse pe Billy făcînd totdeauna și a murmurat, îngroșîndu-și vocea: „Cuminte, cuminte, băiatul”. Treptat-treptat, căluțul s-a potolit și încordarea i-a dispărut. Jody a tras cu peria și țesala pînă ce-a adunat pe pragul boxei o grămăjoară de păr, iar pielea roibului a căpătat o lucire roșietică. De cîte ori isprăvea treaba asta, i se părea că n-a făcut-o chiar așa de bine cum ar fi trebuit. I-a împletit coama în douăsprezece șuvițe, i-a împletit moțul din frunte, pe urmă le-a despletit și le-a periat îndelung.

N-a auzit cînd a intrat maică-sa în grajd. Venise cam furioasă, cînd a văzut însă căluțul și pe Jody trebăluind, a simțit cum îi crește în suflet un curios simțămînt de mîndrie.

— Ai uitat că trebuie s-aduci lemne ? l-a întrebat ea cu blîndețe. Iacă acum se lasă noaptea și nu-i un băț de lemn în casă, ba nici la pui nu le-ai dat de mîncare.

Jody lăsa sculele jos, zicînd:

— Am uitat, mama.

— Bine, de-acum încolo ai grijă să faci mai întîi ce ai de făcut, c-așa n-o să mai uiți. Teamă mi-e că de azi înainte o să uiți cam multe, dacă nu te-oi ține din scurt.

— Mă lași să iau din grădină niște morcovi pentru el, mămică ?

Mama a rămas puțin pe gînduri:

— Da, cred că da, numai vezi să iei din cei bătrîni și lemnoși.

— Morcovii dau luciul părului, zise băiețandrul și din nou mama fu cuprinsă de acel curios simțămînt de mîndrie.

Din ziua cînd a văzut căluțul, pe Jody nu l-a mai prins niciodată în pat sunetul triumphiului. Luase acum obiceiul să se strecoare din așternut încă înainte de a se fi deșteptat maică-sa, să-și tragă iute hainele și s-o pornească tiptil spre grajd ca să-l vadă pe Gabilan. În diminețile liniștite și cenușii, cînd pămîntul și tufărișurile și casele și copacii apăreau doar în argintiu brumat și negru, ca pe negativul unei fotografii, el se furișa către grajd, pe lîngă pietrele adormite și chiparosul toropit. Curcile, cocoțate în copac de teama coioților, moțăiau somnoroase. Lanurile licăreau slab ca acoperite de-o pojghiță de gheață, iar printre picăturile de rouă se vedeau limpede urmele iepurilor și ale șoarecilor de cîmp. Cîinii, totdeauna credincioși, ieșeau încordați din cuștile lor scunde, cu spinările zburlite și mîrîituri haine de-abia reținute în gîtlej. Dar le-ajungea în nări mirosul lui Jody și-atunci Corcitul cel cu coada lungă și flocoasă și Colțosul, odinioară dulău ciobănesc, își înălțau cozile și le clătinau în semn de bun-venit, apoi se-ntorceau bucuroși către culcușurile calde.

Pentru Jody toate acestea reprezentau un moment straniu și o tainică drumeție — parcă prelungirea unui vis. La început îi plăcea să se chinuie singur, câtă vreme ținea drumul, închipuindu-și că Gabilan nu se mai află acolo, la ieslea lui, ba încă și mai rău: că nu se aflase niciodată. Mai avea și alte nespuse de dulci chinuri la care se supunea singur. Vedea cu ochii minții cum guzganii găuriseră șaua cea roșie și o făcuseră ferfeniță și cum șoarecii roseseră coada lui Gabilan, pînă o lăsasera bearcă și subțire. De obicei ultimii pași îi făcea în goană. Trăgea zăvorul ruginit de la ușa grajdului și pășea înăuntru, dar oricît de ușor ar fi umblat, Gabilan totdeauna se uita la el pe deasupra stănoagei, necheza încetișor și bătea cu piciorul de dinainte, iar în ochi îi licăreau scînteii mari și roșii, ca tăciunii de stejar.

Uneori, în zilele cînd caii de corvoadă trebuiau înhămați devreme, Jody îl găsea pe Billy Buck în grajd, țesălîndu-i și punînd hamurile pe ei. Billy zăbovea atunci alături de el, se uita îndelung la Gabilan și-i spunea puștanului nenumărate lucruri despre cai. Îi explica de multe ori că tuturor cailor le este grozav de teamă să nu pățească ceva la picioare și de aceea era nevoie ca cineva să-i învețe să dea piciorul, să le bată în copite și să-i tragă pe la încheieturi, ca să le alunge teama. Îi spuse lui Jody cît de mult le place cailor să li se vorbească. De aceea el trebuia să-i vorbească într-una domol roibului și să-i lămurească pricina fiecărui lucru pe care îl face. Billy nu era încredințat că un cal ar fi în stare să priceapă orice i-ai spune, dar socotea că e cu neputință să știi cît anume pricepe. Un cal niciodată n-o să zvîrle fără rost, dacă cineva care i-e drag o să-i deslușească ce anume se întîmplă cu el. Billy era în stare să dea și pilde. Așa, văzuse el o dată un cal aproape mort de oboseală care s-a ridicat totuși de jos, cînd i s-a spus că mai are doar puțin pînă acolo unde trebuiau să ajungă. De asemenea, văzuse un cal înlemnit de spaimă, liniștindu-se cu totul, cînd călărețul i-a lămurit ce anume era lucrul care-l speriasă. Dimineața, în vreme ce vorbea, Billy Buck tăia vreo douăzeci sau treizeci de fire de pai în bucățele de trei-patru degete lungime și-apoi le înfigea la cordica pălăriei. Pe urmă, cît era ziua de mare, de cîte ori voia să se scobească între dinți sau numai să mestece ceva, n-avea decît să ridice mîna și să ia un pai de la pălărie.

Jody asculta cu multă luare-aminte, fiindcă știa și el, așa cum știa tot ținutul, că Billy Buck era tare priceput la cai. Calul lui era doar un cal indian, costeliv și cu capul cît un ciubăr, dar mai totdeauna lua premiul întîi la întrecerile dintre crescători. Billy era în stare să prindă din goană un juncan, să-i arunce *riata* în coarne, să-l lege din fugă, apoi să descalece și să lase totul pe seama calului, care-l juca pe juncan așa cum își joacă un pescar prada în undiță, pînă ce bietul animal cădea de oboseală sau se cumînțea.

În fiecare ditnineață, după ce-i rînea și-l țesăla. Jody dădea la o parte stănoaga care închidea boxa, iar Gabilan trecea pe lîngă el și-o lua la goană din grajd și pînă în țarc. Apoi galopa de jur împrejurul țarcului și uneori făcea salturi mari înainte, după care încremenea pe picioarele ca niște drugi de fier. Stătea pe loc - tremurînd, cu urechile ciulite, și bolovanele ochii de i se vedea tot albul, prefăcîndu-se că e tare speriat. În cele din urmă pășea sforîind către adăpătoare și-și afunda botul în jgheab, pînă ce apa îi ajungea peste nări. În acele clipe Jody era cum nu se poate mai mîndru, știind el că așa se cunoaște calul care-i cal. Mîrtoagele abia ating apa cu buzele, dar calul care are inimă-ntr-însul își cufundă botul cu totul și nu lasă decît loc să răsuflă.

După asta Jody rămînea ținut locului, se uita atent la căluțul lui și băga de seamă lucruri pe care nu le mai observase la ceilalți cai: tendoanele puternice ale picioarelor dindărăt, mușchii rotunzi și mobili de pe coaste, și crupă, care se strîngeau și se destindeau cum se întind și se strîng degetele în pumn, luciul ce-l arunca soarele pe părul roșiatic. Jody văzuse cai de cînd deschisese ochii asupra lumii și de aceea niciodată pînă atunci nu-i cercetase cu prea multă luare-aminte. Acum însă băgase de seamă cum mișcarea urechilor dădea expresie și schimba înfățișarea animalului. Căluțul vorbea cu urechile. După poziția urechilor puteai înțelege foarte limpede ce crede el despre fiecare lucru în parte. Cîteodată erau drepte și țepene, iar alteori blegi și fără vlagă. Cînd era supărat ori sperios dădea urechile pe spate, dar

cînd era nerăbdător, curios ori fericit le-mpingea înainte, așa fel încît poziția lor îți spunea în ce toane se află.

Billy Buck și-a ținut făgăduiala. La începutul toamnei s-au apucat să-l învețe pe căluț tot ce se cădea să știe. Mai întîi și-ntîi l-au învățat să meargă dus de căpăstru și asta a fost treaba cea mai grea, fiindcă a fost cea dîntîi. Jody ținea în mînă un morcov, plescăia din limbă, îl momea și trăgea de pana căpăstrului. Cînd simțea că e tras, căluțul se proțăpea pe picioare ca un măgăruș. Dar n-a trecut mult și s-a obișnuit. Acum Jody mergea cu el peste tot, ducîndu-l de căpăstru. Apoi treptat-treptat a slăbit funia, pînă cînd căluțul s-a învățat să-l urmeze oriunde fără să mai fie tras de funie.

Pe urmă a venit rîndul dresajului la coardă. Asta era o treabă de făcut pe îndelete. Jody stătea în centrul unui cerc și ținea de coardă. Plescăia din limbă și roibul pornea într-un cerc larg, atît cît îi îngăduia coarda. Plescăia din nou și roibul o lua la trap, și încă o dată, ca să-l pornească în galop. Gabilan alerga mereu în cerc, sforăind zgomotos și bucurîndu-se nespus. După aceea Jody striga „Prrr” ! și căluțul se oprea. Nu peste multă vreme Gabilan prinsese de minune toate astea. Dar în unele privințe era un căluț tare afurisit. De mai multe ori l-a mușcat și l-a călcat pe Jody pe picior. Ba din cînd în cînd ciulea iute urechile și zvîrlea năprasnic, vrînd să-l lovească. De cîte ori făptuia cîte o asemenea ticăloșie, Gabilan se trăgea puțin îndărăt și parcă făcea haz în sinea lui.

Seara, la gura sobei, Billy Buck meșterea la funia de păr. Jody strîngea părul de coadă de cal într-o traistă și seara se uita îndelung la Billy cum întocmește cu mișcări domoale funia, împletind cîteva fire ca să facă un fel de sfoară, apoi mai multe sfori într-o frînghiuță și cum din mai multe frînghiuțe răsucea funia. După asta Billy o întindea pe dușumea, puneu piciorul deasupra și-o rostogolea de cîteva ori sub apăsarea piciorului, ca s-o facă rotundă și trainică.

Învățul la coardă se apropia repede de fericită împlinire. De cîte ori vedea căluțul oprindu-se și pornind, luînd-o la trap și la galop tatăl lui Jody se arăta oarecum nemulțumit.

— O s-ajungă un fel de cal de ăla care face giumbușlucuri la panoname, bombănea el. N-am ochi să vad caii ăștia. Dacă-l pui, să facă giumbușlucuri, îi zdrobești bietului cal toată cerbicia. Da, da, un cal e ca un fel de actor — n-are cerbicie, nu mai are nimic care să fie al lui. Iar o dată le-a spus:

— Eu zic c-ar fi bine să-l învățați cît mai repede cu șaua.

Jody a dat fuga la chilerul cu hamuri. O vreme călărise cu șaua aceea pe capra de tăiat lemne. Ajusta mereu trăgătorile, dar niciodată nu izbutea să-și potrivească scările așa cum trebuie. Adesea, în odaia cu hamuri, călărea pe capra de tăiat lemne și înconjurat numai de guri de ham, șleauri și opritori, Jody pornea departe, dincolo de zidurile odăii. Pușca o ținea sprijinită de oblînc. Vedea pămîntul fugind în urma lui și auzea răpăitul copitelor, în galopul cel mare.

A fost cumplită tevatura pînă a reușit să pună prima oară șaua pe căluț. Gabilan sărea, se scutura, zvîrlea și arunca șaua din spinare, mai înalte ca cineva s-apuce a strînge chinga. Au trebuit să încerce de nenumărate ori pînă cînd, în cele din urmă, căluțul s-a hotărît s-o rabde. Nici strînsul chingii n-a fost lucru ușor. În fiecare zi Jody strîngea puțin mai tare chinga, pînă cînd, în fine, roibul s-a învățat cu șaua și nu i-a mai dat nici o atenție.

Pe urmă a venit rîndul frîului. Billy i-a arătat cum să folosească în loc de zăbală un bețișor de rădăcină de lemn dulce, ca să-l învețe pe roib să țină ceva în gură. I-a spus Billy:

— L-am putea noi învăța cu toate astea, luîndu-l cu răul, cu bătaia, dar atuncia n-am mai scoate din el un cal tot atît de bun. Ar fi totdeauna puțin speriat și nu s-ar mai purta așa cum îi e felul.

Cînd i-a pus prima dată frîul, căluțul a scuturat furios din cap și a împins zăbala cu limba, pînă a început să-i mustească sîngele pe la colțurile buzelor. S-a trudit să lepede frîtul, frecîndu-și capul de iesle. Urechile i se mișcau într-una și ochii i se roșiseră de teamă și de

furie, Jody era în al nouălea cer, fiindcă știa el că numai caii fără inimă în ei se supun ușor frîului.

Dar tot pe Jody îl treceau răcorile de cîte ori se gîdea la clipa cînd avea să-1 încalece prima dată. Probabil că roibul o să-1 arunce cît colo. Asta n-ar fi fost nici o nenorocire. Nenorocire ar fi fost, dacă nu era în stare să se ridice îndată de jos și să încalece la loc. Uneori visa că zace în țărîină și plînge și nu-i în stare să se hotărască să urce din nou în șa. Rușinea din vis îl apăsa pînă către mijlocul zilei.

Gabilan creștea văzînd cu ochii. Încă de pe acum picioarele lui nu mai păreau prea lungi, cum par la mînji, coama i se lungise și i se închisese la culoare. Mulțumită curățeniei din grajd și țesălatului zilnic, părul îi era catifelat și lucios de parcă ar fi fost dat cu lac de culoarea portocalei roșii. Jody îi ungea copitele cu păcură și le curăța cu mare grija, ca nu cumva să crape.

Funia de păr era aproape gata. Tatăl i-a dat lui Jody o pereche de pinteni vechi, iar el le-a scurtat brațele, le-a îngustat deschizătura și i-a ajustat pînă i s-au potrivit. Și pe urmă, într-o bună zi, Carl Tîflin a spus:

— Căluțul ăsta crește mai repede decît socoteam eu. Cred că de Ziua Mulțumirii ¹ ai să-1 poți încăleca. Ce zici, te-ncumeți ? Te ții în șa ?

1 Thanksgiving Day. În S.U.A. se fixează în fiecare an o anumită zi, de obicei ultima marți din luna noiembrie, în care se aduc mulțumiri lui Dumnezeu pentru binefacerile lui din timpul anului,

— De, știu eu, a răspuns sfios Jody.

Pînă în Ziua Mulțumirii mai erau doar trei săptămîni, și Jody trăgea nădejde că n-are să plouă, fiindcă ploaia i-ar fi pătat șaua.

Acum Gabilan îl cunoștea și-1 iubea pe Jody. Necheza ușurel cînd îl simțea că trece peste miriște, spre grajd, și la pășune venea în trap întins de cîte ori stăpînul îl chema fluierîndu-1. Totdeauna se găsea un morcov pentru el.

Billy Buck l-a dăscălit, de nenumărate ori, cu sfaturi despre călărie:

— Cum te-ai văzut călare, strînge numai zdravăn genunchii și nu pune de loc mîna pe șa, iar dacă te aruncă, nu-i nimic. Oricît de-al naibii ar fi cineva, tot se găsește un cal care să-1 dea de pămînt. Atîta doar: ai grijă de sări repede înapoi în șa, și nu-i lăsa răgaz să se bucure și să prindă gust să te trîntească. Nu va trece mult și curînd n-o să te mai poată arunca. Altceva n-ai nimic de făcut.

— Trag nădejde să nu plouă pînă atunci, zise Jody.

— De ce, nu vrei să cazi cu nasul în noroi ?

Pe de o parte Billy avea dreptate, dar pe lîngă asta mai era și teama că în furia aceea, cînd s-o apuca să facă berbeceasca, Gabilan ar putea s-a lunece, să-1 prindă dedesubt și să-i rupă vreun picior. Văzuse pînă atunci cum pățiseră așa oameni în toată firea, și cînd își aducea aminte ce jalnic se zvîrcoleau în țărîină ca niște gîndaci striviți sub talpă îi era tare frică.

Făcea exerciții pe capra de tăiat lemne, ca să învețe cum să țină dîrlogii în mîna stîngă și pălăria în cea dreaptă. Dacă mîinile îi erau ocupate în felul ăsta, n-avea cum să se apuce de oblînc, cînd ar fi simțit că zboară din șa. Îi era silă să se gîndească ce s-ar fi întîmplat, dacă se prindea de oblînc. Poate că taică-său și Billy Buck n-ar mat fi vorbit niciodată cu el, așa de rușinați ar fi fost. Ar fi aflat o lume întregă și chiar maică-si i-ar fi fost rușine. Iar la școală... o, era înfiorător să te gîndești.

Începu să pună piciorul în scară și să se ridice puțin de la pămînt, ca să apese cu toată greutatea, dar nu se sălta în șa. Așa ceva nu-i era îngăduit, înainte de Ziua Mulțumirii.

În fiecare după-amiază punea șaua pe căluț și strângea zdravăn chinga. Încă de pe acum roibul învățase să-și umfle pântecul cât putea mai tare, când se strângea chinga și pe urmă să revină la loc, după ce se-ncheiau cătărăimile. Câteodată Jody îl ducea în sus pe coastă pînă la marginea tufărișului și-l lăsa să bea apă din jgheabul acoperit cu mușchi verde, iar alteori îl ducea peste miriște către coama dealului de unde se vedea orașul alb — Salinas — formele geometrice ale ogoarelor din toată valea și stejarii înconjurați de turmele de oi. Din când în când porneau prin tufărișuri și ajungeau la niște poienițe atît de singuratice, încît tot restul lumii dispărea dintr-o dată, iar din viața ce-o cunoscuseră nu mai rămînea decît cerul și acele poienițe. Lui Gabilan îi plăceau nespuse asemenea plimbări și-și arăta încîntarea ținînd capul sus și fremătînd din nări, cuprins de tulburare. Când se întorceau din asemenea expediții, amîndoi aduceau cu ei mirosul tufelor de salvie prin care trecuseră.

Vremea de-abia se tîra către Ziua Mulțumirii, dar iarna venea repede. Norii coborau jos de tot, atîrnau cît era ziua de mare deasupra câmpului și se prelingeau peste crestele dealurilor, iar noaptea șuiera vîntul. Neconținut se desprindeau de pe ramuri frunzele uscate ale stejarilor, pînă acoperiră de tot pămîntul, dar copacii încă nu-și schimbau înfățișarea.

Jody nădăjduia că n-o să plouă înainte de Ziua Mulțumirii, dar tot a plouat. Pămîntul cărămiziu s-a închis la culoare, iar copacii au devenit lucioși. Vârfurile țepoase de pe miriște s-au înnegrit de tăciune, clăile de fîn par cenușii din pricina umezelii, iar pe acoperișuri lichenii, care toată vara au fost cenușii ca șopîrla, s-au schimbat căpătînd un luciu galben-argintiu. În săptămîna cînd a plouat, Jody l-a ținut pe căluț numai în grajd, ferit de umezeală și nu l-a scos decît la plimbare ori la adăpătarea din țarcul cel mai de pe coastă. Pe Gabilan nu l-a udat ploaia nici măcar o dată.

Vremea ploioasă a ținut pînă cînd din pămînt au început să răsară firave firicele de iarbă. Acum Jody se ducea la școală îmbrăcat într-o manta de ploaie și încălțat cu cizme scurte de cauciuc. În sfîrșit, într-o bună dimineață soarele s-a arătat din nou, plin de strălucire. Pe cînd își vedea de treabă în boxa căluțului, Jody i-a spus lui Billy Buck:

— Azi poate că am să-l las pe Gabilan afară, în țarc, cînd oi pleca la școală.

— I-ar prii de minune să stea afară, la soare, l-a încredințat Billy. Nici unui animal nu-i place să stea prea mult închis. Taică-tău și cu mine ne ducem la deal să curățim fîmîtina de frunze. Billy i-a făcut un semn din cap și a continuat să se scobească între dinți cu unul dintre firele lui de pai.

— Dar dacă cumva vine ploaia... murmură Jody.

— Azi nu-i vremea a ploaie. Gata, au secat izvoarele cerului. — Billy și-a tras în sus mînele și a pocnit din palme. — Și chiar dacă plouă, parcă ce-i! O ploică n-are ce să-i strice unui cal.

— Oricum, dar dacă se întîmplă să plouă, îl bagi în grajd, da, Billy ? Mi-e teamă ca nu cumva să răcească și să nu-l pot încăleca de Ziua Mulțumirii.

— Bine, sigur ! Am eu grijă de el, dacă ne-n - toarcem la vreme. Dar nu, azi nu plouă.

Și de aceea Jody, cînd a plecat la școală, l-a lăsat pe Gabilan afară, în țarc.

Billy Buck nu s-a înșelat asupra multor lucruri. Dar s-a înșelat în ce privește vremea din ziua aceea, fiindcă nu mult după amiază norii au năvălit de peste deal și a început ploaia. Jody a auzit-o răpăind pe acoperișul școlii. S-a gîndit să ridice degetul și să ceară voie afară, iar odată ieșit s-alerge pînă acasă și să bage căluțul la adăpost. Dar pedeapsa avea să vină de îndată, atît acasă cît și la școală. De aceea și-a mutat gîndul și s-a liniștit, aducîndu-și aminte de vorba lui Billy, că o ploică n-are ce să-i strice unui cal. Cînd în cele din urmă s-a terminat școala, a grăbit spre casă prin ploaia vrăjmașă. Pe șanțurile de la marginea drumului se scurgeau șuvițe subțiri de apă noroioasă. Picăturile cădeau pieziș, gonite de-un vînt rece și tăios. Jody a mers numai într-o fugă, lunecînd mereu prin noroiul clisos de pe cale.

Din vîrful dealului l-a zărit pe Gabilan stînd pleoștit în țarc. Părul lui roșcat părea acum

aproape negru și din el șiroia apa. Stătea cu capul plecat și întorsese crupa împotriva ploii și a vîntului. Băiețandru a sosit în goană, a dat în lături poarta țarcului și l-a dus pe căluț în grajd, trăgîndu-l de moțul din frunte. A găsit apoi o bucată de sac de cîneapă și i-a frecat părul liștav de apă, picioarele și încheieturile. Gabilan îndura cu răbdare, dar tremura din tot trupul, ca scuturat de vînt.

După ce l-a zbicit cît a putut mai bine, Jody a dat fuga pînă acasă și a adus o găleată de apă fierbinte în care a muiat ovăzul. Gabilan nu prea părea flămînd. A luat de cîteva ori din tainul fierbinte, dar nu i-a dat cine știe ce atenție și din cînd în cînd tot îl apuca tremurul. Un abur ușor se înălța de pe spinarea lui umedă.

Billy Buck și Carl Tiflin s-au întors abia în amurg.

— Cînd a început ploaia ne-am adăpostit la Ben Herche acasă și toată după-amiaza n-a mai stat de sus, a spus Carl Tiflin.

Jody s-a uitat muștrător la Billy Buck și Billy s-a simțit vinovat.

— Ai spus că n-o să plouă, l-a învinuit Jody.

Billy s-a uitat în altă parte.

— La vremea asta e greu să știi, a răspuns el, dar vorba lui era cam fără putere. N-avea dreptul să greșească și o știa prea bine.

— L-a udat ploaia pe bietul căluț, l-a pătruns pînă la oase.

— Nu l-ai frecat cu ceva, ca să-l zbicești ?

— L-am frecat cu o bucată de sac, și i-am dat ovăz cald.

Billy dădu din cap în semn de încuviințare.

— Crezi c-o să răcească, Billy ?

— Puțină ploaie nu poate să facă rău nimănui, îl încredință Billy.

Tatăl lui Jody se amestecă atunci și el în vorbă și îl dăscăli puțin pe băiat.

— Calul nu-i cățeluș de cucoană, băiete, zise el.

Carl Tiflin ura slăbiciunea și boala și-i era silă de ființele neputincioase.

Mama a pus pe masă o farfurie cu bucăți de carne friptă, cartofi și dovlecei fierți care-au umplut odaia cu aburul lor. S-au așezat cu toții și au mîncat. Carl Tiflin a continuat să bombănească împotriva slăbiciunii cu care se învață oamenii cînd sînt prea corcoliți.

Billy Buck era tare amărit din pricina greșelii pe care o făcuse.

— Ai pus o pătură pe el ? a întrebat către sfîrșitul mesei.

— Nu. N-am găsit nici o pătură. Am pus pe el cîteva saci.

— Bine, atunci o să ne ducem după masă să-l învelim cumsecade.

După asta lui Billy îi mai veni inima la loc. Cînd tatăl se duse în altă odaie ca să aprindă focul, iar mama spăla vasele, Billy luă un felinar și-l aprinse. Apoi plecă cu Jody, prin noroi, către grajd. În grajd era întuneric, cald și plăcut. Caii mestecau finul primit de cu seară.

— Ține felinarul, porunci Billy.

Apoi se apucă să pipăie picioarele căluțului și să caute cît de fierbinte era pe la coaste. Își lipi obrazul de botul lui cenușiu, îi ridică pleoapele ca să-i vadă albul ochilor, îi dădu la o parte buzele să se uite la gingii și-i băgă degetele în urechi.

— Nu prea i-s boii acasă, zise el la urmă.

Am să-i trag o frecție.

Billy căută un sac și fricționă strașnic picioarele căluțului, apoi pieptul și greabănul. Gabilan rămase abătut, ca niciodată. Indurase frecția cu multă supunere. În fine, Billy aduse din chilerul cu hamuri un lăicer de bumbac, îl aruncă pe spatele căluțului și-l legă cu sfoară peste gît și la piept.

— Acum, pînă mîine dimineată se-nzdrăvanește, zise el.

Cînd Jody se întoarse acasă, maică-sa îl privi cu duioșie.

— De mult trebuia să fii în pat, îi spuse ea.

Apoi îi prinse bărbia în podul palmei ei aspre, și ridică părul căzut în ochi și adăugă : Să nu

fii îngrijat din pricina căluțului. Are să-i treacă. Nu se află prin partea locului doctor de cai mai iscusit ca Billy.

Jody nu și-a dat seama că maică-sa îi înțelegea durerea. S-a dezlipit binișor de lângă ea și s-a lăsat în genunchi în fața sobei, stînd așa pînă ce a început să-1 frigă pe pîntece. S-a prăjit bine pe toate părțile, și la urmă s-a băgat în pat, dar nu-i era de loc ușor să adoarmă. Cînd s-a trezit, i s-a părut că dormise foarte mult. În odaie era întuneric, însă fereastra căpătase o culoare cenușie, ca aceea care prevestește zorile. S-a sculat, și-a luat hainele și și-a căutat ghetetele, dar atunci pendula din odaia cealaltă a bătut de două ori. Și-a așezat hainele la loc și s-a vîrît iarăși în pat. Cînd s-a trezit din nou, era ziuă în toată legea. Pentru prima dată nu auzise sunetul triumghiului. A sărit în picioare, și-a tras repede hainele pe el și a ieșit pe ușă, încheindu-și nasturii de la cămașă. Maică-sa a privit în urma lui o clipă, dar pe urmă și-a văzut liniștită de treabă. Privirea îi era protectoare și duioasă. Din cînd în cînd buzele i se întindeau a zîmbet, dar asta nu-i schimba întru nimic expresia ochilor.

Jody alergă spre grajd. Încă de la jumătatea drumului auzi zgomotul de care îi era frică : tușea hiriitoare și seacă a unui cal. Își înteeți fuga. Cînd intră în grajd, îl văzu pe Billy lîngă căluț. Îi freca picioarele cu mîinile lui mari și puternice. Ridică privirea și zîmbi vesel.

— A răcit oleacă, zise Billy. Îi facem noi bine în două, trei zile.

Jody se uită la capul căluțului. Ținea ochii pe jumătate închiși, iar pleoapele îi erau umflate și parcă scorjite. La coada ochilor erau crusta de mucozități uscate. Urechile lui Gabilan ațîrnau blegi și capul îi era plecat mult în jos, Jody întinse mîna, dar căluțul nu se mai apropie. Tuși din nou și tot trupul i se zgudui din pricina efortării. Din nări i se prelingeau șuvițe subțiri de lichid.

Jody se uită la Billy Buck.

— E tare rău bolnav, Billy.

— E puțin răcit, așa cum ți-am spus, stăruie Billy. Du-te de mîncă și pe urmă pleacă la școală. Am eu grijă de el.

— Bine, dar s-ar putea să ai treabă. Dacă n-o să ai cînd vedea de el ?

— Nu, n-am treabă. Nu mă dezlipesc de aicea. Mîine-i sîmbătă, așa c-o să pot sta cu roibulețul toată ziua. Billy se înșelase încă o dată și era tare amarît din pricina asta. Acum n-avea încotro, trebuia să-1 înzdrăvenească pe bietul căluț.

Jody o luă încet spre casă și se așeză posac la locul lui de la masă. Ochiurile și șunca erau sleite, dar el nici nu băgă de seamă. A mîncat atît cît mîncă de obicei și nici măcar n-a spus c-ar vrea să rămînă acasă și să nu se ducă în ziua aceea la școală. Maică-sa 1-a mîngîiat pe creștet, cînd i-a luat farfuria de dinainte.

— Lasă că are Billy grijă de căluț, îl asigură ea.

La școală a tînjit toată ziua. N-a fost în stare să răspundă nici măcar la o întrebare, sau să deslușească un cuvînt. Ba încă nici nu putea spune cuiva că s-a îmbolnăvit căluțul, căci îi era teamă ca nu cumva din pricina asta să se îmbolnăvească și mai rău. Iar cînd în cele din urmă s-au terminat cursurile, a plecat spre casă cu inima tremurînd de teamă. Pășea rar, încet și-i lăsa pe ceilalți copii să i-o ia înainte. Ar fi vrut să meargă într-una și să nu mai ajungă niciodată la fermă.

Billy se afla în grajd așa precum făgăduise, iar căluțului îi era și mai rău. Ochii îi stăteau închiși aproape cu totul, iar răsuflarea îi șuiera ascuțit prin nasul greu înfundat. Chiar și mica porțiune de ochi care se mai vedea era acoperită ca de o ceață, așa încît nu se putea spune dacă bietul căluț mai zărește ceva în jur. Din cînd în cînd sforăia, ca să-și desfunde nările, dar prin asta se părea că și le înfundă și mai rău. Jody s-a uitat deznădăjduit la pielea căluțului. Părul zburlit și neîngrijit părea că-și pierduse tot luciul. Billy stătea neclintit lîngă boxă. Jody n-avea nici un chef să-1 întrebe, dar trebuia să afle.

— Billy, oare... oare o să se mai facă bine ?

Billy și-a băgat degetele sub bărbia calului, între fălcile de jos și a pipăit ușurel.

— Ia pune mîna aici, a zis el, și a așezat degetele lui Jody pe o gîlcă mare de sub falcă. După ce o mai crește puțin, am s-o sparg și are. Să se simtă mai bine.

Jody și-a întors iute privirile, fiindcă mai auzise el despre asemenea gîlcă.

— Da' ce are, Billy?

Billy nu prea avea chef să răspundă, dar trebuia s-o facă. Nu putea să se înșele și a treia oară.

— Buba mînzului, spuse el scurt. Dar nu te speria. Îl scap eu. Am scăpat pe alții și mai rău bolnavi decît Gabilan. Acuma am să-1 afum nițel.

Vrei să-mi dai o mînă de ajutor ?

— Da, zise Jody nespus de abătut.

Îl urmă pe Billy în hambar și se uită cum pregătește sacul de afumat. Era o traistă de pînză tare și deasă cu baiere care se treceau pe după urechile calului. Billy a umplut-o cam o treime cu tărîțe și pe urmă a mai adăugat și doi pumni de hamei, iar peste lucrurile astea uscate a turnat puțin acid fenic și puțină terebentină.

— Cît amestec eu bine toate astea, tu dă fuga pînă acasă și adu o oală cu apă fiartă, a spus Billy.

Cînd s-a întors Jody cu oala aburindă, Billy a trecut băierile peste capul lui Gabilan și i-a strîns bine gura traistei în jurul botului. Pe urmă, printr-o găurică dată în pînză, a turnat apă clocotită peste amestecul din traistă. Căluțul s-a smucit s-o ia din loc cînd a simțit valul de fum gros, dar aburii alinători s-au strecurat iute prin nări și în plămîni și au început să curețe căile nasului. Gabilan respira zgomotos. Picioarele îi tremurau ca scuturate de friguri și ochii i se închiseseră, ca să se apere de fumul usturător. Billy a turnat iar apă clocotită și a întreținut astfel valul de aburi cam un sfert de ceas; după aceea a pus oala de apă jos și a luat traista din capul lui Gabilan. Căluțul arăta mai bine. Respira mai ușor și ochii îi erau mai larg deschiși decît înainte.

— Ia uită-te ce bine i-a făcut, spuse Billy. Acum să-1 încotoșmănim iar în păture și poate că mîine dimineață e aproape vindecat.

— Am să stau cu el în noaptea asta, propuse Jody.

— Nu. Vezi-ți de treabă. Mi-aduc eu păturile aici și mă culc în fîn. N-ai decît să stai mîine cu el și să-1 afumi, dacă o fi nevoie.

Cînd pleacă spre casă pentru masa de seară, cobora amurgul. Jody nici nu-și dădu seama că altcineva aruncase grăunțe la pui și umpluse lada de lemne. Trecu pe lîngă casă și se duse mai departe, pînă la marginea acum întunecată a tufărișului, ca să bea apă din adăpătoare. Apa izvorului era atît de rece, încît i-a înghețat în chip dureros gura și un fior de gheață i-a trecut prin tot corpul. Pe crestele dealurilor cerul era încă luminos. Văzu un șoim zburînd atît de sus, încît luase soarele în piept și strălucea ca o scînteie. Două păsări negre și mari îl goneau înspre marginile zării și sclipeau scurt în năvala lor către vrăjmaș. Dinspre soare-apune veneau norii, aducînd iarăși ploaia.

Tatăl lui Jody n-a scos nici o vorbă în timpul mesei, dar după ce Billy Buck și-a luat păturile și s-a dus să se culce la grajd. Carl Tiflin a întezit zdravăn focul în sobă și a început să spună la istorii. A povestit despre omul sălbatic care alerga despuiat peste tot locul și avea urechi și coada de cal, și despre iepurele-pisică din Moro Cojo care sărea prin copaci după păsări. Apoi a pomenit iar despre vestiții frați Maxwell, care au dat peste un filon de aur și l-au ascuns atît de bine, încît nu l-au mai găsit niciodată.

Jody stătea cu barba proptită-n podul palmei; buzele i se mișcau nervos și taică-său și-a dat încetul cu încetul seama că nu-l ascultă cu prea mare atenție.

— Nu-i de mirare asemenea ispravă ? a întrebat tatăl.

Jody a rîs politicos și a răspuns:

— Da, tată.

Atunci tatăl s-a simțit jignit și s-a supărat. N-a mai spus nici un fel de istorie. A mai trecut

o vreme și Jody a luat un felinar și a plecat înspre grajd. Billy Buck dormea în fîn. În afară de unele hirîituri cînd respira, căluțul părea să se simtă mult mai bine. Jody a mai zăbovit puțin, trecîndu-și degetele pe deasupra părului roșcat și aspru, apoi și-a luat felinarul și s-a dus îndărăt acasă. După ce se vîrîse în pat, maică-sa a intrat în odaie.

— Te-ai învelit bine ? Vezi c-a venit iarna.

— Da, mamă,

— Bine, cată să dormi cum trebuie în noaptea asta. — A dat să iasă pe ușă, dar a rămas pe loc, parcă neștiind ce să facă. — Lasă că se inzdrăvenește căluțul, a adăugat ea.

Jody era ostenit. A adormit repede și pînă în zori nu s-a mai, deșteptat. A sunat triumghiul și Billy Buck a venit de la grajd, mai înainte ca Jody să fi ieșit din casă.

— Ce face căluțul ? a întrebat băiețașul.

Billy continuă să înfulece de zor, și mormăi:

— Face bine. Azi dimineată am să-i deschid gîlca. Pe urmă s-ar putea să-i fie mai bine.

După masă Billy scoase cuțitul lui cel mai bun, un cuțit cu vîrf foarte ascuțit. Trase îndelung pe gresie lama strălucitoare, apoi încercă de nenumărate ori vîrf și tăișul cu pielea bătătorită a degetului mare, iar la urmă o încercă pe buza de sus, la mustăți.

În drum spre grajd, Jody băgă de seamă cum fire noi de iarbă se înălțau de la pămînt și cum pe zi ce trece miriștea se topește în otava de-un verde proaspăt. Era o dimineată rece și însorită.

De cum dădu cu ochii de căluț, Jody știu că-i e și mai rău. Ochii fi erau închiși și pleoapele prinse de-o crustă de mucozități. Capul îi atîrna atît de jos, încît botul aproape atîngea ogrinjii așternutului. Fiecare respirație era un geamăt, un geamăt dureros și venit din adînc.

Billy înălță capul care atîrna fără vlagă și făcu iute de tot o creștătură cu cuțitul. Jody văzu cum țîșnește puroiul galben. Ținu el capul cîtă vreme Billy curăța rana cu o soluție slabă de acid fenic.

— Acuma o să se simtă mai bine, îl asigură Billy. De la otrava asta galbenă îi vine toată suferința.

Jody se uită cu îndoială la Billy.

— E tare greu bolnav, zise el.

Billy stătu mult pe gînduri, căutînd un răspuns. Era gata din nou să-l asigure, așa într-o doară, dar se opri la vreme.

— Da, e bolnav rău, spuse el în cele din urmă. Am văzut alții și mai bolnavi care s-au făcut bine. De n-o face pneumonie, îl scăpăm. Rămîi cu el. Dacă îi e mai rău, vino și mă cheamă.

După ce a plecat Billy, Jody a rămas multă vreme lingă bietul căluț și din cînd în cînd îl mîngîia pe urechi. Căluțul nu mai smucea în sus capul, așa cum făcea pe vremea cînd era teafăr. Geamătul ce venea o dată cu respirația părea acum și mai cavernos.

Corcitul s-a oprit la ușa grajdului și a privit înăuntru, clătinînd provocator din coada-i mare și flocoasă, iar pe Jody l-a înfuriat așa de rău sănătatea cîinelui, încît a ridicat de pe jos un bulgăre negru și tare și l-a aruncat înspre el cu toată puterea. Corcitul a fugit schelălăind și s-a dus să-și lingă laba rănită.

Către mijlocul dimineții s-a întors Billy și a făcut încă o afumătoare. Jody s-a uitat curios să vadă dacă de data asta căluțul are să se simtă la fel de bine ca și prima oară. Respirația i s-a mai ușurat puțin, dar capul nu și l-a mai ridicat.

Ziua aceea de sîmbătă trecea tare anevoie. După-amiază, mai înspre seară, Jody s-a dus acasă de și-a adus așternutul și și-a făcut un culcuș, să doarmă în fîn. N-a cerut voie. Știa după felul cum! îl privea maică-sa că i-ar fi îngăduit aproape orice. În noaptea aceea a lăsat un felinar aprins, pe o sîrmă de deasupra boxei.

Billy îi spusese să fricționeze cît mai des picioarele căluțului.

Pe la ceasurile nouă s-a pornit deodată vîntul și a început să şuie primprejurul grajdului.

Deși era tare amărit, lui Jody i s-a făcut totuși somn. S-a vîrît sub pătură și a adormit, dar auzea în vis respirația gemută a căluțului. Prin somn a auzit un zgomot care s-a repetat mereu și mereu pînă ce l-a trezit. Vîntul alerga prin grajd. S-a ridicat iute și s-a uitat peste boxe. Ușa grajdului era aruncată de perete și căluțul nicăieri.

A luat felinarul, a alergat afară în vînt și burniță și l-a zărit pe Gabilan, abia mătăhăind prin întuneric, cu capul plecat și cu picioarele mișcîndu-se încet și spasmodic. Cînd Jody a venit în fugă și l-a apucat de moțul din frunte, s-a lăsat dus îndărăt și băgat la loc între stănoage. Gemetele îi erau mai sfișietoare și un șuier puternic îi ieșea pe nări. După asta Jody n-a mai adormit. Șuierul căluțului era din ce în ce mai zgomotos și mai pătrunzător.

A fost tare fericit cînd a venit Billy Buck, în zori. Billy s-a uitat la căluț de parcă nu-l mai văzuse niciodată pînă atunci. I-a pipăit urechile și coastele.

— Jody, a zis el, trebuie să fac un lucru pe care n-o să fii bucuros să-l vezi. Du-te și stai puțin acasă.

Jody îl apucă furios de braț:

— Nu cumva vrei să-l împuști ?

Billy îl bătu ușurel cu palma peste mînă:

— Nu. O să-i fac o mică gaură în gîtlej ca să poată răsufla. I s-a înfundat nasul. Cînd s-o face bine, o să-i punem în tăietură un dopșor de aramă, ca să răsuflă prin el.

Chiar dacă ar fi vrut, Jody tot n-ar fi putut să plece. Era îngrozitor să vezi pielea roșcată a căluțului crestată de cuțit, dar cu mult mai înfiorător ar fi fost să știi că aceasta s-a întîmplat fără să vezi cu ochii tăi.

— Rămîn aici, zise el cu amărăciune. Ești sigur că trebuie să faci așa ?

— Nici nu încape îndoială. Dacă rămîi, o să poți să-i ții capul. Asta numai dacă nu-ți face rău.

Din nou a ieșit la iveală cuțitul cel strașnic și iar a fost ascuțit tot așa de cu grijă ca și prima oară. Jody i-a ținut căluțului capul ridicat și gîtul întins, în vreme ce Billy pipăia în sus și-n jos ca să găsească locul potrivit. Jody a scîncit o singură dată, cînd vîrfurile lamei strălucitoare a pătruns în gîtul animalului. Căluțul s-a smucit abia simțit, apoi a rămas pe loc tremurînd cumplit din tot trupul. Sîngele a năvălit din belșug, s-a scurs pe cuțit, pe miinile lui Billy, i-a pătruns în mînele cămășii. Mîna lui pătrată și îndemînică a săpat o gaură rotundă în carne, și prin gaura aceea a izbucnit răsuflarea, aruncînd o spumă fină de sînge. Mulțumită oxigenului, căluțul a prins deodată putere. A lovit cu picioarele de dinapoi și a încercat să cabreze, dar Jody i-a ținut capul jos cîtă vreme Billy a șters rana cea nouă cu soluție de acid fenic. Totul se desfășurase așa cum trebuia. Sîngele se opri și aerul curat umflă gaura în afară sau o trăgea înăuntru, în mișcări regulate, cu un ușor zgomot de apă care bolborosește în fier.

Ploaia adusă de vîntul de noapte începuse să curgă pe acoperișul grajdului. Pe urmă sunetul triumphiului i-a chemat la masa de dimineață.

— Du-te tu la masă cît stau eu aici, zise Billy. De-acuma trebuie să avem grijă de rana asta să nu s-astupe.

Jody ieși din grajd cu pași mari. Era prea abătut ca să-i mai spună lui Billy cum deschisese vîntul ușa grajdului și cum ieșise afară căluțul. Pătrunse în strălucirea dimineții umede și o luă spre casă prin noroiul cleios, încercînd o bucurie răutăcioasă în a călca prin mijlocul tuturor băltoacelor. Maică-sa i-a dat mîncare și haine uscate. Nu l-a întrebat nimic. Părea a ști că nu-i în stare să răspundă la întrebări. Iar cînd l-a văzut că-i gata să plece îndărăt la grajd, i-a adus un lighean cu uruială opărită din care se-nălțau aburii.

— Dă-i asta, i-a zis mama.

Jody n-a luat ligheanul. A răspuns numai: „Nu vrea să mănînce nimic”, și a ieșit fuga din casă. La grajd Billy i-a arătat cum să pună un ghemotoc de bumbac în capul unui bețișor și cum să curețe cu el gaura prin care respira căluțul, cînd se astupa cu mucozități.

Tatăl a venit și el la grajd și a stat împreună cu ei lângă boxă. Într-un târziu, s-a întors către băiat și l-a întrebat.

— N-ar fi mai bine să mergi cu mine? Mă duc până peste deal.

Jody a clătinat din cap.

— Ba mai bine hai cu mine, lasă toate astea, a stăruit el.

Atunci s-a întors către el Billy și i-a spus cu acreală :

— Lasă-1 în pace. E căluțul lui, nu?

Carl Tiflin plecă fără să mai scoată vreun cuvânt. Nu-l prea venea la îndemână tonul și vorbele lui Billy.

Toată dimineața Jody s-a îngrijit ca rana să rămână deschisă, iar aerul să intre înăuntru și să iasă afară. La prânz căluțul, sleit de puteri, s-a culcat pe-o coastă și și-a întins botul pe pământ.

S-a întors și Billy.

— Dacă ai de gând să stai cu el la noapte, ar fi bine să-i tragi un pui de somn, îi spuse el lui Jody.

Cu gândurile aiurea, Jody ieși din grajd. Cerul se-nseninase și era de-un albastru puternic și străveziu. Peste tot, locul păsărelele se îndeletniceau de zor cu viermii ieșiți la suprafața pământului.

Jody se duse până la marginea tufărișului și se așeză pe muchea jgheabului acoperit de mușchi. Se uită în vale „către casă, către vechile acareturi și către chiparosul întunecat. Locurile i se păreau cunoscute, dar schimbate într-un mod curios. Nu mai erau ele însele, ci doar cadrul în care se petreceau anumite întâmplări. Dinspre răsărit se pornise un vânt rece, arătând că o vreme n-avea să mai plouă. La picioarele lui vedea firișoarele buruienilor tinere, împletindu-se pe deasupra pământului. Pe mîlul din preajma izvorului se deslușeau sute de urme de potîrnichi.

Corcitul se apropie, plin de teamă și cam pe ocolite, dinspre grădina de zarzavat, iar Jody, aducându-și aminte cum îl lovise cu bulgărul, cuprinse cu brațul gîtul cîinelui și-i sărută botul mare și negru. Corcitul aproape nici nu mișcă, de parcă ar fi știut că se petrece un lucru de seamă. Coada lui mare izbea grav în pământ. Jody smulse o căpușă grasă de pe gîtul Corcitolui și o strivi între degete. Era ceva scîrbos. Își spală mîinile în apa rece a izvorului.

În afară de lunecarea neconținută a vîntului, totul în jur rămînea nemișcat. Jody știa că maică-sa n-avea să se supere, dacă nu se ducea la masa de prânz. Mai stătu o vreme și pe urmă se duse îndărăt la grajd. Corcitul se strecură în cușca lui și multă vreme scheună încetișor, numai pentru sine.

Billy Buck ieși din boxă și puse deoparte bețișorul cu bumbac la capăt. Căluțul stătea tot culcat pe o coastă, iar rana din gît sălta în afară și înăuntru. Cînd văzu cît de aspru și fără viață e părul căluțului, Jody înțelese în sfîrșit că nu mai există speranță. Mai văzuse părul acesta lipsit de viață la cîini și la vaci și știa că-i semn fără greș. Se așeză greu pe iese și coborî stănoaga. Multă vreme nu-și luă ochii de la rana care se mișca într-una, apoi, în sfîrșit, ațipi și toată după-amiaza trecu repede. Către amurg, maică-sa îi aduse o farfurie mare de supă, o lăsă acolo și plecă. Jody gustă de cîteva ori și cînd se făcu întuneric așeză felinarul jos, lângă botul căluțului, ca să poată vedea rana și s-o curețe cînd era nevoie. Așa a ațipit din nou, până l-a trezit răceala nopții. Vîntul sufla zdravăn, cărînd gerul dinspre miazănoapte. Jody și-a adus o pătură de la culcușul lui din fîn și s-a învelit cu ea. În sfîrșit, respirația lui Gabilan era destul de liniștită ; gaura din gît se mișca încetișor. Bufnițele zburau prin podul cu fîn, cîrîind și scormonind după șoareci. Jody și-a pus palmele sub cap și a adormit. Prin somn și-a dat seama că vîntul se întetește. L-a auzit izbindu-se în pereții grajdului.

Era ziua mare cînd s-a trezit. Ușa grajdului stătea dată de perete. Căluțul nu se vedea nicăieri. A sărit în picioare și a dat fuga afară, lumina dimineții.

Urmele căluțului erau destul de clare și se-nșirau prin roua cu luciri de gheață de pe iarba tînă — urme obosite, cu linii subțiri între ele, pe unde se tîrșiseră copitele. Duceau către marginea tufărișului, pînă la jumătatea corhanei. Jody a luat-o la goană, ținîndu-se după ele. Soarele strălucea în muchiile albe și ascuțite de cremene care răsăreau din pămînt, ici și colo. Pe cînd gonea de-a lungul șirului clar de urme, o umbră i-a tăiat calea. A privit către cer și a văzut un stol negru de vulturi zburînd sus de tot, în cercuri largi din ce în ce mai apropiate de pămînt. Semnele zburătoare au dispărut curînd, dincolo de coama dealului. Atunci Jody și-a întezit fuga, împins de teamă și de furie. Urmele au ieșit în sfîrșit în pășune și au început să șerpuiască printre arbuștii înalți.

Cînd a ajuns în creștetul dealului, Jody își pierduse răsuflarea. S-a oprit respirînd zgomotos. Sîngele îi zvîcnea în urechi. Și atunci a văzut ceea ce căuta. De vale, într-o mică poieniță dintre arbuști, zăcea căluțul roib. De departe Jody putea desluși picioarele care se mișcau încet și spasmodic. Iar în cerc, în jurul lui, ședea vulturii pîndind clipa morții, clipă ce le era atît de cunoscută.

Jody a zvîcnit înainte și s-a năpustit pe corhană în jos. Pămîntul moale îi înăbușea zgomotul pașilor și tufișurile îl ascundeau vederii. Cînd a ajuns acolo, totul se sfîrșise. Cel dintîi dintre vulturi se și așezase pe capul roibului și de-abia își înălțase pliscul de pe care se prelingea zeama negricioasă a ochiului. Jody a sărit ca o pisică în cercul de păsări. Întreg stolul întunecat s-a înălțat în văzduh, asemeni unui nor, dar vulturul cel mare de pe capul căluțului n-a fost îndeajuns de ager. Tocmai cînd se sălta să-și ia zborul, Jody l-a înhățat de vîrfurile aripilor și l-a smucit în jos. Pasărea era tot atît de mare ca și el. Aripa cealaltă l-a pocnit în față cu tăria unui ciomag, dar Jody nu și-a desfăcut degetele. Ghearele i-au încleșat piciorul și aripile i-au izbit capul într-o parte și în cealaltă. Cu mîna rămasă liberă a bîjbîit orbește și degetele au dat de gîtul pasării înnebunite. Ochii injectați ai răpitoarei îl priveau deschis, sfidător și fără umbră de teamă, iar capul golaș se bîfșia nervos deasupra pumnului strîns. Pe urmă pliscul i s-a deschis și a vărsat un șuvoi de lichid împruțit. Jody și-a ridicat genunchiul și l-a apăsat peste pasărea uriașă. Cu o mînă i-a proptit gîtul în pămînt și cu cealaltă a înșfăcat o piatră ascuțită de cremene. Prima lovitură a sfărîmat rădăcina pliscului și un sînge negru s-a revărsat din carnea strivită și pielețele desprinse. A mai izbit o dată, dar a nimerit alături. Ochii roșii și netemători îl mai priveau încă, placizi, seci și fără simțire. A izbit din nou, iară și iară, pînă cînd vulturul n-a mai mișcat și capul lui a fost o masă de carne sîngerîndă. Încă mai izbea cu piatra în pasărea fără suflare, cînd Billy Buck l-a smuls de acolo și l-a strîns în brațe ca să-l liniștească și să-i astîmpere tremurul.

Cu o basma roșie, Carl Tiflin a șters sîngele de pe fața băiatului. Jody era moale și liniștit. Taică-său a mișcat pasărea cu piciorul și a spus:

— Jody, nu vulturul l-a ucis pe căluț. Tu nu știi?

— Știu a răspuns Jody fără vlagă.

Billy Buck era cel mai necăjit. Îl ținea pe Jody în brațe și se-ntorsese în loc ca să pornească spre casă. Dar s-a răsucit pe călcîie, către Carl Tiflin : .

— Cum să nu știe, a zis el cu mînie. Ce Dumnezeu, omule, nu pricepi ce-a fost în inima lui?

II. MUNȚII CEI MARI

În arșița unei după-amiezi de vară, băiețașul pe care-l chema Jody privea plictisit primprejurul casei, neștiind de ce să s-apuce. Fusese la grajd și aruncase cu pietre în cuiburile de rîndunică de sub streșini, pînă cînd toate micile căscioare de tină se spărseseră, lăsînd să curgă așternutul de paie și pene murdare. Pe urmă se-ntorsese acasă, pusese niște brînză mucegăită într-o cursă de șoareci și-o așezase în așa fel încît Corcitul, dulăul cel mare și blînd, să-și prindă cu siguranță botul în capcană. Jody nu făcea toate astea fiindcă l-ar fi împins cruzimea: era numai foarte plictisit de după-amiaza aceea lungă și toropitoare. Corcitul și-a băgat în capcană botul lui de nătărău și arcul l-a pocnit zdravăn, așa c-a scheunat ca de ceasul morții și a fugit șchiopătînd, cu sîngele picurîndu-i din nări. Oriunde l-ar fi durut, Corcitul tot șchiopăta. Așa era năravul lui. O dată, cînd era cățelandru, călcase într-o capcană de coiote și de-atunci șchiopăta mereu, chiar dacă numai strigai la el,

Cînd a schelălăit Corcitul, mama lui Jody i-a strigat din casă:

— Jody, nu mai chinui clinele ăla și găsește-ți altceva de făcut.

Lui Jody nu prea i-a venit la socoteală; așa c-a zvîrlit c-o piatră după Corcitul. Pe urmă și-a luat praștia din săliță și a pornit înspre marginea tufărișurilor, să vadă dacă nu poate omorî vreo pasăre. Avea o praștie grozavă, cu gumele cumpărate special de la prăvălie, dar cu toate că trăsese de multe ori în păsări, niciodată nu lovise vreuna. A luat-o prin grădina de zarzavat, îndesîndu-și în țărîna călcîiele goale. Pe drum a găsit și cea mai bună piatră de praștie, rotundă, puțintel turtită și destul de grea ca să vîjîie prin aer. A potrivit-o în peticul de piele al armei lui și s-a îndreptat spre marginea tufărișului. Ochii i s-au îngustat și buzele au început să i se miște de zor; pentru prima oară în după-amiaza aceea era atent și preocupat de ceva. În umbra gardului viu se zbenguiau păsările, rîcîind prin iarba, zburînd iute cîțiva pași și iarăși rîcîind. Jody a întins gumele praștiei și s-a apropiat tiptil. Un sturz, micuț s-a oprit în loc, s-a uitat la el și s-a lăsat puțin spre pămînt, pregătindu-se să-și ia zborul; Jody s-a tras și mai aproape, mișcînd încetișor un picior după celălalt. Cînd a ajuns la douăzeci de pași, a ridicat cu grijă praștia și a ochit. Piatra a vîjîit, sturzul și-a luat zborul și a venit drept în întîmpinarea ei. Biata păsărică a căzut jos, cu capul zdrobit. Jody a alergat spre ea și a ridicat-o.

— Gata, te-am picnit, a zis el.

Moartă, păsărică părea mult mai mică decît păruse cînd era vie. Jody simți o mică înțepătură în stomac și de aceea scoase briceagul din buzunar și reteză capul păsării. Pe urmă îi scoase măruntaiele și-i tăie aripile, apoi a aruncat totul într-un tufiș. Nu-i păsa de pasăre, nici de viața ei, dar știa bine ce-ar spune cei mai bătrîni, dacă l-ar fi văzut ucigînd-o — și-i era rușine cînd se gîndea la părerea lor. Hotărî deci să uite totul cît mai repede cu putință și să nu pomenească niciodată despre istoria asta.

La vremea aceea dealurile erau pîrjolate de soare, iarba căpătase o culoare aurie, dar în locul unde șipotul umplea jgheabul cel rotund, iar apa dădea peste margini, se întindea un petic de iarbă frumoasă și verde, înaltă, moale și plină de sevă. Jody bău din jgheabul acoperit de mușchi și-și spală de pe mîini, în apa rece, sîngele păsării. Pe urmă se întinse pe spate în iarbă și se uită către norii din înaltul cerului de vară. Închizînd un ochi și distrugînd perspectiva îi aduse jos de tot, aproape de el, atît de aproape încît putea întinde mîna să-i

apuce. Sufla spre a-i ajuta adierii line a vîntului să-i împingă pe cer și i se păru că, datorită ajutorului său, norii alunecă mai iute. Își alegea un nor alb și gros pe care îl mîna de-a dreptul spre crestele munților și-l împinse cu tărie dincolo, departe, ca să piară din vedere. Atunci Jody se întrebă ce-o fi aceea vederea ? Se sculă în capul oaselor ca să se uite mai bine la munții cei mari, acolo de unde păreau că se trag îndărăt, din ce în ce mai întunecați și mai sălbatici, pînă ce se sfîrșeau într-o culme dințată, ridicată semeț asupra asfințitului. Ce stranii și plini de taine erau munții aceia ! Îi veni în minte cît de puține lucruri știa despre ei.

— Ce-i de partea cealaltă? îl întrebă o dată pe taică-său.

— Cred că alți munți. De ce mă-ntrebi ?

— Și dincolo de aceia ?

— Alți munți, da' de ce ?

— Numai munți și munți, într-una ?

— Nu, pînă la urmă ajungi la ocean.

— Da' ce-i acolo, în munți ?

— Numai prăpăstii, tufărișuri, stînci și pustietate.

— Tu ai fost vreodată acolo?

— Nu.

— Da' a fost vreodată cineva pe-acolo?

— Cred că da, însă nu multă lume. E primejdios cu atîtea prăpăstii și cine mai știe ce.

Da' am citit o dată că în munții din Monterey sînt mai multe locuri necunoscute decît în orice altă parte a Statelor Unite.

Se părea că pe taică-său lucrul ăsta îl umple de mîndrie.

— Și la urmă e oceanul ?

— La urmă e oceanul.

— Dar — stăruie băiatul — dar la mijloc ce-i ? Nu știe nimeni ?

— Ba cred că sînt unii care știu. Numai că nu-i nimic de făcut acolo. Și nici nu prea e apă. Doar stînci, prăpăstii și păduri pitice. De ce mă-ntrebi ?

— Ar fi bine de mers acolo.

— Ce să cauți? Nu-i nimic prin locurile acelea.

Dar Jody știa că prin acele locuri e totuși ceva, și încă ceva cum nu se poate mai minunat; de vreme ce era necunoscut, i se părea un lucru ascuns și tainic. Ceva în inima lui îi spunea toate astea. De aceea o întrebă și pe maică-sa :

— Tu știi ce-i acolo, în munții cei mari ?

Mama se uită la el, pe urmă din nou către crestele cele înfricoșătoare, și spuse:

— Cred că numai ursul.

— Care urs ?

— Ei, ursul acela care a trecut munții ca să vadă ce se vede pe-acolo.

Jody l-a întrebat și pe Billy Buck, argatul, dacă nu cumva s-ar putea să se afle prin munți străvechi orașe pierdute de lume, dar Billy s-a arătat de aceeași părere cu Carl Tiflin:

— Nu prea cred, a răspuns el., N-ar avea ce să mănînce pe-acolo, afară numai dacă n-or fi niște oameni care mănîncă pietre.

Asta-i tot ce-a putut afla Jody despre munți și de aceea i-a îndrăgit și i s-au părut cumpliți. Adeseori se gîndea la întinderile pe care se înălțau șiruri după șiruri de creste, pînă dădeau în mare. Dimineața, cînd crestele erau roșii și aprinse, parcă-l chemau înspre ele; iar către amurg, după ce soarele trecuse dincolo de culmi și munții păreau năclăiți de sînge, Jody se temea de ei: erau atunci atît de reci și nepăsători, încît însăși nepăsarea lor devenea o amenințare.

În acele clipe, își întorcea privirea înspre munții din răsărit, munții Gabilan, și aceia erau munți frumoși, cu tot felul de clădiri pe corhăni și cu brazi pe culmi. Acolo trăiau oameni și se luptaseră prin văi cu mexicanii. Din nou își arunca ochii înspre munții cei mari și un

fior îl străbătea, când vedea deosebirea. Văiuga de la poalele dealului, acolo unde se afla ferma lor, era liniștită și plină de soare. Casa strălucea în lumina albicioasă iar grajdurile erau cafenii și îmbietoare. Vacile roșietice pășteau pe dealul din apropiere, înaintînd încet către miazănoapte. Pînă și întunecatul chiparos de lîngă hambare era cunoscut și parcă protegitor. Puii de găină scormoneau prin praful din jurul fermei, cu pași iuți de vals.

Privirea lui Jody fu deodată atrasă de ceva mișcător. Un om pășea domol peste creasta dealului, pe drumul de către Salinas, și se vedea că vine înspre fermă. Jody se ridică și el de jos și porni spre casă, căci dacă sosea cineva voia să fie de față, să vadă ce se întîmplă. Când copilul ajunsese acasă, drumețul era de-abia la jumătatea drumului; se arăta a fi un om subțiratic și cu umerii tare drepți. Jody își dădea seama că e bătrîn, doar după felul greoi în care călcîiele drumețului loveau pămîntul. Când ajunsese mai aproape, Jody văzu că-i îmbrăcat cu pantaloni albaștri și cu bluză din aceeași pînză. Era încălțat cu niște bocanci butucănoși și purta o pălărie mare, cu borurile pleoștite. Pe umăr ducea o traistă care părea plină de boarfe. În cîteva clipe ajunsese destul de aproape ca să poată fi văzut la chip : fața îi era la fel de negricioasă ca și carnea afumată. Mustața, alb-albăstrie pe fondul pielii întunecate, îi cădea peste gură, iar părul îi era tot alb, acolo unde se arăta, pe gît, pe sub borurile pălăriei. Pielea de pe chip parcă i se întinsese pînă ajunsese să se lipească de oasele fără pic de carne pe ele, așa fel încît nasul și bărbia păreau ascuțite și firave. Avea ochi mari și negri, adînciți în orbite, cu pleoape subțiri lipite de globul ochiului. Irisul și pupila aveau aceeași culoare și erau foarte negre, dar albul ochilor nu era alb ci cafeniu. Nu se zărea pe fața lui nici o singură încrețitură. Bătrînul era îmbrăcat într-o bluză albastră din țesătură aspră de cînepă, încheiată pînă la gît cu nasturi de alamă, așa cum se încheie toti oamenii care nu poartă cămașă. Din mînele bluzei ieșeau încheieturi osoase și puternice și mîini bătătorite, noduroase și aspre ca scoarța copacului. Ungھیile erau late, boante și lucitoare.

Bătrînul se apropie de poartă și, când ajunsese în fața lui Jody, își coborî traista de pe umăr. Buzele i se mișcă ușor și dintre ele porni o voce lină și impersonală:

— Aicea stai tu?

Jody fu puțin încurcat. Se întoarse și privi casa, apoi reveni la starea de mai înainte și se uită către grajd, unde erau taică-său și Billy Buck.

— Da, răspunse el, după ce văzu că de nicăieri nu-i vine vreun ajutor.

— M-am întors, spuse bătrînul. Eu sînt Gitano, și am venit înapoi.

Băiețașul n-a mai știut ce să facă. S-a răsucit deodată în loc și a fugit în casă, după ajutor, trîntind ușa în urma lui. Maică-sa era în bucătărie și destupa cu un ac de cap găurile unei strecurătoare, mușcîndu-și buza de jos din pricina atenției cu care lucra.

— A venit un moș, strigă Jody cu nerăbdare. E un țăran bătrîn și zice că s-a întors îndărăt.

Maică-sa a lăsat jos strecurătoarea și a înfipt acul în capătul unei albii.

— Ce s-a mai întîmplat?/ întrebă ea fără grabă.

— A venit un moș. Hai puțin afară.

— Ei, și ce vrea ? Mama își strînse băierile șorțului și-și netezi părul cu mîna.

— Nu știu. A venit pe jos.

Mama își netezi și rochia și ieși afară, iar Jody se ținu după ea. Gitano nu se clintise din loc.

— Ei ? a întrebat doamna Tiflin.

Gitano și-a luat de pe cap pălăria cea neagră și a ținut-o la piept cu amîndouă mîinile. A spus încă o dată :

— Eu sînt Gitano și m-am întors, am venit înapoi.

— Te-ai întors ? Unde te-ai întors ?

Întreg trupul lui Gitano s-a înclinat puțin înainte. Mîna lui dreaptă a cuprins într-un cerc toate dealurile din împrejurimi, corhănilor și munții, apoi a revenit din nou la pălărie:

— M-am întors la fermă. Aici m-am născut și tot aici s-a născut și tata.

— Aici? a întrebat femeia. Casa asta nu-i așa de veche,

— Nu, pe-acolo, a răspuns bătrînul arătînd înspre munții de la apus. În partea cealaltă, într-o casa care nu mai este.

În sfîrșit, femeia a înțeles :

— Vrei să spui, în casa cea veche de lut pe care-au topit-o ploile?

— Da, senora. După ce au părăsit ferma cea veche, nimeni n-a mai avut grijă de ea și ploile au topit-o.

Mama lui Jody a tăcut o clipă și doruri nelămurite i s-au ivit în suflet, dar le-a alungat iute.

— Și acum ce cauți aici, Gitano?

— Vreau să rămîn aicea, a răspuns el liniștit, pînă cînd oi muri.

— Dar n-avem nevoie de încă un om.

— Senora, eu nu mai sînt în stare de munci grele. Pot să mulg o vacă, să dau de mîncare la păsări, să tai vreo două lemne... și-atîta. Am să rămîn aici. Și făcu un semn înspre traista aflată jos, la picioarele lui, adăugînd: Mi-am adus și lucrurile.

Mama se întoarse către Jody:

— Dă fuga pînă la grajd și cheamă pe taică-tău.

Jody porni în goană și se întoarse cu Carl Tiflin și Billy Buck — la un pas în urma lui. Moșneagul stătea, tot în picioare, ca și mai înainte. Dar acum se odihnea. Tot trupul i se gîrbovise, cufundat într-o tihnă ce nu mai ținea seamă de trecerea timpului,

— Ce s-a întîmplat? întrebă Carl Tiflin. De ce-i Jody așa de agitat?

Doamna Tiflin arătă cu capul înspre bătrîn:

— Omul ăsta vrea să rămînă aici. Vrea să pună și el mîna la treabă cît poate și să rămînă aici.

— Bine, dar n-avem cum să-1 ținem. Nu ne mai trebuie nici un om. E și prea bătrîn. Pentru cîtă treabă avem, Billy e de-ajuns.

Vorbeau pe deasupra capului său, ca și cînd moșneagul nici n-ar fi existat, dar deodată, pe neașteptate, neștiind ce să mai spună, s-au uitat la Gitano și s-au simțit stînjeniți.

Moșneagul tuși ușurel ca să-și dreagă glasul și spuse:

— Sînt prea bătrîn și nu mai sînt bun de muncă. M-am întors acolo unde m-am născut.

— Nu te-ai născut aici, răspunse Carl tăios.

— Nu. În casa de lut de pe corhană. Peste tot era o singură fermă, pînă ce-ați venit voi.

— În casa de lut care s-a topit cu totul ?

— Da. Și eu și tatăl meu. Acuma am să rămîn aici, pe pămîntul fermei.

— Ba-ți spun eu că n-ai să rămîi, izbucni Carl cu mînie. N-am nevoie de-un moșneag.

Ferma e mică. N-am de unde lua hrană și bani de doctor pentru un bătrîn. Vei fi avînd și tu neamuri sau prieteni. Du-te la ei. Dacă vii pe capul unor străini e ca și cum ai porni cu cerșitul.

— Aicea m-am născut, stăruie Gitano răbdător și neînduplecat.

Carl Tiflin nu era om rău din fire, dar acum socotea că trebuie să fie:

— Ai să rămîi la noi în seara asta, spuse el. Poti să dormi acolo, în odăița de lîngă hambarul vechi. Mîine dimineață o să-ți dăm din nou de mîncare, iar pe urmă va trebui să-ți vezi de drum. Du-te la prieteni, nu veni să mori aici, belea pe capul străinilor.

Gitano își potrivește pe cap pălăria neagră și se aplecă să-și ridice traista.

— Mi-am adus și lucrurile, zise el.

Carl Tiflin plecă.

— Hai. Billy, să terminăm acolo, la grajd. Jody, arată-i odaia cea mică de lîngă hambar.

Apoi a pornit împreună cu Billy către grajd. Doamna Tiflin a intrat în casă, rostind peste umăr:

— Am să trimit niște pături.

Gitano se uită întrebător la Jody.

— Hai să-ți arăt, spuse băiatul.

În odăița cea mică de lângă hambar era un pat scund cu un mindir din care curseseră paiele, un felinar agățat într-un ciot de gheorghin și un scaun fără spătar. Gitano și-a pus binișor traista pe dușumea și s-a așezat pe pat. Sfios, Jody rămase în odăiță, căci nu-i venea să plece. În cele din urmă vorbi:

— Ai coborât cumva din munții cei înalți ?

Gitano clătină din cap:

— Nu, am muncit de vale, înspre Salinas.

Gîndurile din după-amiaza aceea nu-i îngăduiau lui Jody să plece:

— Da' ai fost vreodată în munții cei înalți, de colo ?

Ochii bătrîni și negri au încremenit, iar lumina lor s-a răsfrînt înăuntru, asupra anilor ce dăinuiau încă în mintea lui Gitano.

— O dată, cînd eram copil. Am fost cu tata.

— Acolo, chiar în inima munților?

— Da.

— Ce era pe-acolo? strigă Jody. Ai văzut vreun om sau vreo casă ?

— Nu.

— Ei, da' ce era acolo ?

Ochii lui Gitano continuau să privească înăuntru. Între sprîncene i se săpa o cută.

— Ce-ai văzut acolo ? întrebă din nou Jody.

— Nu știu, spuse Gitano. Nu-mi mai aduc aminte.

— Era cumplit, și uscăciune mare ?

— Nu-mi mai aduc aminte.

Jody era atît de nerăbdător să afle, că-i pierise sfioșenia:

— Nu-ți mai aduci aminte chiar nimic?

Gura lui Gitano se deschise ca să rostească o vorbă și rămase așa cîtă vreme mintea căuta acea vorbă:

— ... Cred că era chiar... cred că era frumos...

Ochii lui Gitano păreau a fi găsit ceva în anii de demult, căci deveniră blînzi și un mic zîmbet păru a licări în ei.

— Și niciodată nu te-ai mai dus acolo, în munți ? stăruie Jody.

— Nu.

— Nici n-ai vrut să te duci ?

Acum însă chipul lui Gitano arăta nerăbdare.

— Nu, spuse el pe un ton care-i arată copilului că moșneagul nu era dispus să mai vorbească despre asta.

Băiatul se simțea stăpînit ca de o vrajă stranie. Nu voia să se despartă de Gitano. Din nou 1-a cuprins sfioșenia.

— Nu vrei să mergi pînă la grajd, să vezi vitele? întrebă Jody.

Gitano se ridică, își puse pălăria pe cap și se pregăti să-1 urmeze.

Aproape se-nserase. Au zăbovit o vreme lângă jgheabul de la adăpătoare, privind caii care veneau de pe corhăni pentru adăpatul de noapte. Gitano și-a așezat mîinile noduroase pe stîngia de sus a gardului. Cinci cai au venit și s-au adăpat, apoi au rămas primprejur, mai rupînd cîte-o gură de iarbă sau scărpinîndu-și coastele de lemnul cioplit al gardului. Multă vreme după ce toți caii au sfîrșit de băut, s-a ivit de peste culmea dealului un cal bătrîn și a coborât anevoie la vale. Avea dinți lungi și galbeni; copitele îi erau lățite și subțiri ca niște lopeți, coastele și oasele soldurilor aproape îi ieșeau din piele. Cu pași nesiguri a venit pînă la jgheab și a băut, sorbind zgomotos.

— Asta-i bătrînul Easter, 1-a lămurit Jody. E cel dintîi cal pe care 1-a avut tata și a împlinit treizeci de ani. Apoi și-a ridicat privirile și s-a uitat îh ochii bătrîni ai lui Gitano, căutînd răspuns.

— Nu mai e bun de nimic, spuse Gitano.

Tatăl lui Jody și Billy Buck au ieșit din grajd și au venit înspre ei.

— E prea bătrîn și nu mai e bun de treabă, repetă Gitano. Doar mănîncă și nu mai trece mult și moare.

Carl Tiflin auzi ultimele cuvinte. Îi părea rău că se purtase atît de brutal cu bătrînul, așa că fu din nou fără cruțare:

— E o mare porcărie că nu 1-am împușcat încă pe Easter, zise el. L-aș fi scutit dle multe neazuri și reumatisme. — După asta trase cu coada ochiului înspre Gitano, vrînd să-și dea seama dacă bătrînul a priceput cum vine vorba, dar mîinile mari și osoase nu s-au clintit și nici ochii negri nu și-au luat privirile de la cal. — Bătrînețea ar trebui scăpată de neazuri, continuă tatăl lui Jody. Un glonț o detunătură, poate un Junghi zdravăn în cap și gate. E mai plăcut decît să fii mort între vii și să te vaeți de măsele.

Atunci se amestecă și Billy Buck în vorbă:

— Au și ei dreptul la odihnă, după ce au muncit o viață întreagă. Poate că lor le e de ajuns și numai să umble de ici-colo.

În vremea asta Carl se uita la calul numai piele și oase.

— Nici nu vă-nchipuiți cum arăta Easter la vremea lui, spuse el cu duioșie. Capul totdeauna sus, pieptul larg, picioare de căprioară. Sărea gardurile ca nimic. Am cîștigat o întrecere cu el, cînd aveam cincisprezece ani. Dacă-aș îi vrut să-l vînd, luam oricînd două sute de dolari. Nici nu vă puteți închipui cît de frumos era. — S-a oprit și i-a părut rău de nevoita lui duioșie. — Dar acum ar trebui împușcat, a încheiat el tăios.

— Are și el dreptul să se odihnească, stăruie Billy Buck.

Tatăl lui Jody îi veni deodată un gînd plin de haz. Se întoarse către Gitano și-i zise:

— Dacă șunca și ouăle ar crește pe corhană te-aș trimite și pe tine la păscut. Dar nu te pot lăsa să paști în bucătărie la mine.

Apoi rîse către Billy Buck și o porniră amîndoi înspre casă.

— Ar fi bine de noi toți, dacă șunca și ouăle ar crește pe corhăni, mai adăugă el.

Jody știa că taică-său se străduiește să găsească punctul unde să-1 lovească pe Gitano cît mai dureros. Și el pășise de multe ori așa, iar acum taică-su cunoștea toate locurile unde-1 putea sfichiui cît mai usturător cu vorba.

— Așa vorbește tata, spuse Jody. Nici nu se gîndește să-1 îtmpuște pe Easter. A fost cel dintîi cal al lui.

În vremea cît au stat ei acolo soarele coborîse dincolo de munții cei mari, iar peste fermă se lăsase tăcerea. Seara, Gitano părea că se simte mult mai la largul său. A țocăit zgomotos din buze și a întins o mînă peste gard. Bătrînul Easter a venit cu pași sacadați către el, iar Gitano i-a mîngîiat gitul slab, sub coamă,

— Ți-e drag ? 1-a întrebat Jody încetișor.

— Da, dar nu mai e bun de nimic în clipa aceea a sunat triumghiul de acasă.

— E gata cina, a strigat Jody. Hai să mergem la masă.

În drum către casă, Jody băgă din nou de seamă că trupul lui Gitano era încă drept, ca al unui tînăr. Doar după o anumită zvîcnire în mișcări și după pașii puțin tîrșiți se putea băga de seamă că-i moșneag.

Curcile se munceau, zburînd greoi, să se cațere pe crengile de jos ale chiparosului de lîngă hambar. O pisică grasă cu păr lucios trecu de-a curmezișul drumului ducînd în gură un șobolan atît de mare, încît coada i se tîrîia pe pămînt. Pe corhană, potîrnichile încă își mai chemau suratele la adăpătoare. Jody și Gitano ajunseră la treptele din spatele casei. Doamna Tiflin se uita la ei prin ușa deschisă.

— Hai fuga, Jody. Vino încioace, să mîncăm, Gitano.

Carl și Billy Buck începură să mănînce la masa lungă, acoperită cu mușama. Jody s-a

strecurat pe scaun, fără să-1 miște din loc, dar Gitano a rămas cu pălăria în mână, pînă cînd Carl Tiflin și-a înălțat privirea spre el și i-a zis:

— Stai jos, stai jos. Oricum, poți să-ți pui cumsecade burta la cale, înainte de a porni la drum.

Lui Carl îi era teamă să nu se înduplece și să-i îngăduie moșneagului să rămînă ; de aceea continua să-și spună mereu că așa ceva nu e cu putință.

Gitano își puse pălăria lîngă el pe dușumea și se așeză, cam neîncrezător. Nu-și luă mîncare. Trebui să-i întindă Carl farfuria :

— Hai, ia și mărimea.

Gitano mîncă foarte încet, tăind bucățele mărunte de carne și luîndu-și doar cîte o lingură de piureu de cartofi în farfurie.

Carl Tiflin era însă îngrijorat:

— N-ai nici un fel de rudă prin partea locului? Întrebă el.

Gitano răspunse cu oarecare mîndrie:

— Cumnatul meu stă la Monterey. Am și niște veri pe-acolo.

— Bine, atunci, poți să te duci și să stai la ei.

— Aicea m-am născut, răspunse Gitano cu un fel de blîndă împotrivire.

Mama lui Jody veni din bucătărie cu un castron mare de gris cu lapte. Carl Tiflin îi vorbi, foarte vesel:

— Ți-am povestit ce i-am spus moșneagului!? I-am spus că dacă șunca și ouăle ar crește pe corhană l-aș trimite la păscut, ca pe bătrînul Easter.

Gitano se uita în farfurie, fără să se clinească.

— E mare păcat că nu poate rămîne la noi, zise doamna Tiflin.

— Ia vezi, poate începi și tu acum, i-o reteză Carl aspru.

După ce au isprăvit masa, Carl, Billy Buck și Jody s-au dus în altă odaie ca să stea puțin în tihnă, dar Gitano, fără să rostească vreo vorbă de rămas bun sau de mulțumire, a trecut prin bucătărie și a ieșit pe ușa din dos. Jody ședea tăcut și-și supraveghea pe furiș părintele. Înțelegea cît de prost se simte taică-su.

— E plină țara âe *paisanos*¹ de ăștia bătrîni, i-a spus Carl lui Billy Buck.

1 Numele dat băștinașilor de origină mexicană.

— Sînt oameni tare de ispravă, le luă apărarea Billy. La bătrînețe lucrează mai strașnic decît albi. Am văzut pe unul care avea o sută cinci ani și încă mai putea să încalece. N-ai să vezi niciodată un alb de vîrsta lui Gitano care să meargă pe jos douăzeci sau treizeci de mile.

— Da, sînt vînjoși, recunosc și Carl. Ia ascultă: nu cumva îi ții și tu partea ? Uite-ncoa Billy — explică mai departe Carl — am destulă bătaie de cap și așa, fără o gură mai mult de hrănit, ca să nu las ferma asta să-ncapă pe mîinile Băncii Italiei.

— Știu, așa e, zise Billy. Dacă ai fi bogat, ar fi altă socoteală.

— Păi sigur, și pe urmă unde mai pui că are și neamuri la care să se ducă, un cumnat și niște veri chiar la Monterey. De ce să-i port eu de grijă ?

Jodty stătea memișcat și asculta; i se părea că aude vocea molcomă a lui Gitano și vorbele acelea ce nu îngăduiau răspuns: „Dar eu aicea m-am născut.” Gitano era la fel de plin de taine ca și munții. Acolo, în munți, se înșirau creste după creste cît vedeai cu ochii, (dar dincolo de cea din urmă, care se înălța uriașă către cer, se-ntindea o mare țară necunoscută. Și Gitano ți se părea doar un moșneag, pînă cînd îi vedeai ochii negri și tulburi. Îndărătul lor se afla ceva necunoscut. Niciodată nu vorbea atît încît să-ți îngăduie să afli ce-i înăuntru, ce se ascunde îndărătul ochilor aceia. Jody se simțea atras, fără putință de împotrivire, către hambar. S-a lăsat să alunece din scaun în vremea cît vorbea taică-său și a ieșit pe ușă fără cel mai mic

zgomot.

Noaptea era foarte întunecoasă și zgomote depărtate se auzeau totuși limpede. Clinchete de zurgălăi de la căruțele cu lemne răzbăteau de pe drumul ce trecea peste deal, strabătînd tot ținutul. Jody și-a găsit calea, prim curtea cufundată în beznă. Fereastra odăiței de la hambare era luminată. La .adăpostul întunericului ce ascundea totul, Jody s-a apropiat tiptil de fereastră și s-a uitat înăuntru. Gitano stătea pe scaun, cu spatele la fereastră. Mîna dreaptă i se mișca încetișor, înainte și înapoi, în fata pieptului. Jody deschise ușa și pătrunse înăuntru. Gitano a tresărit deodată și, apucînd o bucată de piele de căprioară încercă s-o arunce peste ce ținea în poală, dar pielea alunecă jos. Jody a rămas ca trăsnet cînd a văzut ce avea Gitano în mînă : o sabie subțire și frumoasă cu mînerul și garda de aur. Lama părea o rază subțire de lumină negricioasă. Mînerul era sculptat și frumos împodobit.

— Ce-i aia ? a întrebat Jody.

Gitano doar s-a uitat la el cu ochi muștrători, a ridicat bucata de piele de căprioară și a înfășurat lama strîns în ea. Jody a întins mina.

— Nu mi-o arăți și mie?

Gitano a privit cu ochii mînioși și a clătinat din cap.

— De unde o ai ? Cine ți-a dat-o ?

De data asta Gitano l-a privit pătrunzător, parcă adîncit în gînduri.

— O am de la tatăl meu.

— Da ? Și el de unde a luat-o ?

Gitano s-a uitat în jos, la pachetul lunguiet înfășurat în pielea de căprioară. A rostit:

— Nu știu.

— Nu ți-a spus niciodată ?

— Nu.

— Ce faci cu ea ?

Gitano s-a uitat la el, puțin mirat:

— Nimic. O păstrez;

— Nu mi-o mai arăți o dată ?

Moșneagul a dezvelit încetișor lama strălucitoare și a lăsat lumina lămpii să alunece o clipă de-a lungul ei. Pe urmă a înfășurat-o la loc.

— Acum du-te. Vreau să mă culc. Și a suflat în lampă, aproape înainte ca Jody să fi închis ușa.

În vreme ce mergea înapoi spre casă, Jody știa un anumit lucru mai limpede decît tot ce știuse vreodată pînă atunci. Nu trebuia să pomenească nimănui și niciodată despre sabia aceea. Ar fi fost cumplit să fi pomenit cuiva despre ea, căci în felul acesta ar fi nimicit un anumit adevăr foarte delicat, un adevăr care s-ar sfărîma de cum ai încerca să-1 împărtășești și altuia.

În drumul lui prin curtea întunecată, a trecut pe lingă Billy Buck.

— Te caută și nu știu unde ești, i-a spus Billy.

Jody s-a strecurat în odaie, iar taică-său s-a întors spre el:

— Unde-ai fost ?

— M-am dus să văd dacă n-am prins vreun șobolan în capcana cea nouă.

— Fuga la culcare !

Dimineața, Jody a fost primul la masă. După el a venit taică-său și pe urmă Billy Buck. Din bucătărie, doamna Tiflin s-a uitat în cameră.

— Unde-i meșneagul, Billy? întreabă ea.

— S-o fi dus să facă o plimbare, răspunse Billy. L-am căutat în odăiță și nu era acolo.

— Poate c-a plecat cu noaptea în cap la Monterey, zise Carl. Are ceva drum de făcut.

— Nu, îl lămuri Billy. Traista e în odăiță.

După ce s-a sculat de la masă, Jody s-a dus la hambare. Muștele zburau de colo-colo, în lumina soarelui. În dimineața aceea, ferma părea și mai liniștită ca de obicei. Când s-a încredințat că nu-l vede nimeni, Jody a intrat în odăiță și a scotocit în traista lui Gitano. Se aflau acolo o pereche de izmene lungi de bumbac, o pereche de pantaloni și trei perechi de ciorapi rupți. Altceva nimic. Jody s-a simțit deodată chinuitor de singur. A pornit încet către casă. Taică-său stătea în prag și vorbea cu mama.

— Mi se pare că în sfârșit a murit și bătrînul Easter, spunea el. Nu l-am văzut să vină la adăpat, cu caii ceilalți.

Către mijlocul dimineții, sosi călare Jess Taylor de la ferma de pe culmea dealului.

— Nu cumva ai vîndut globanul ăla sur al tău. Carl ? L-ai vîndut ?

— Nu, cum să-1 vînd ? Da' de ce mă-ntrebi ?

— Așa, răspunse Jess. Azi m-am sculat cînd s-a crăpat de ziuă și am văzut ceva de mai mare minunea. Am văzut un moșneag călare pe-un cal bătrîn, pe deșelate și numai c-o funioară drept căpăstru. Nu mergea pe drum. O luase așa, de-a dreptul, printre tufișuri. Cred că avea și-o pușcă. În orice caz am văzut că ceva îi lucea în mînă.

— E Gitano, moșneagul, zise Carl Tiflin. Să mă uit dacă nu-mi lipsește vreo pușcă. Intră în casă, pentru o clipă. Nu, sînt toate. Încotro o luase, Jess ?

— Păi tocmai asta-i de mirare. O luase de-a dreptul către munți.

Carl izbucni în rîs.

— Țștia niciodată nu-s prea bătrîni pentru furtișag, zise el. Cred ca venit să-l fure pe bătrînul Easter

— Vrei să ne luăm după el, Carl ?

— Ei asta-i, nici nu mă gîndesc ! De-abia mă scutește să mai îngrop globanul. Mă-ntreb de unde o fi luat pușca. Și ce dracu o fi căutînd acolo în munți ?

Jody a luat-o prin grădina de zarzavat, înspre marginea tufărișului. S-a uitat lung către munții cei uriași care se-ntindeau tot culme după culme, pînă ajungeau în sfîrșit la ocean. O clipă i se păru că vede o pată neagră cățărîndu-se pe culmea cea mai de departe. S-a gîndit la sabie și s-a gîndit la Gitano. S-a gîndit la munții cei mari. L-a încercat deodată un alean arzător și atît de dureros, încît voia să plîngă ca să și-1 smulgă din piept. S-a întins pe iarba verde din jurul jgheabului rotund de la marginea tufărișului. Și-a acoperit ochii cu brațele încrucișate și a rămas acolo multă vreme, cu sufletul plin de-o suferință fără nume.

III . FĂGĂDUIALA

Către mijlocul unei după-amieze de; primăvară, băiețelul cu numele de Jody pășea falnic pe drumul mărginit de tufărișuri, îndreptându-se spre casă. Izbind cu genunchiul în cutia de tablă aurie în care maică-sa ținuse untură, iar acum își lua el merindea pentru Școală, era încredințat că sună strașnic din alămuri, în vreme ce, șuierînd cu limba între dinți, mai bătea chipurile și în tobe ori, dacă era cazul, sufla în trompete. Nu trecuse mult de cînd ceilalți copii din ceata care pleca atît de voioasă de la școală apucaseră pe cîte o văiugă sau pe cîte un drum de care, înspre casă. În clipa aceea s-ar fi zis că Jody mărșăluia singur, ridicînd genunchii sus de tot și bătînd tălpile, dar în urma lui mergea o oștire nevăzută, cu săbii și flamuri uriașe, o armie tăcută, dar înfiorătoare.

Dupa-amiaza era proaspătă și aurită de soarele primăverii. La umbra ramurilor întinse ale stejarilor, ierburile creșteau gălbejite și înalte, iar pe coastele dealurilor pășunile se arătau bogate și mătăsoase. Sălciile scînteiau din proaspetele lor frunze de argint, iar stejarii purtau glugi de un verde-auriu. Pe deasupra dealurilor plutea o asemenea, mireasmă de verdeață, încît pe tăpșane caii galopau nebunește, apoi încremeneau deodată ; mielușei zglobii și chiar oi mai bătrîne săreau pe neașteptate în aer, încremeneau pe picioarele țepene, apoi își vedeau de păscut; vițelușii încă nesiguri pe picioare se luau la împuns, se retrăgeau un pas și iar se izbeau în creștete.

Cînd cenușia și tăcuta oștire aflată sub porunca lui Jody ajunse în preajma lor, animalele se opriră din păscut și o priviră cum trece.

Deodată, Jody se opri. Oștirea cenușie înlemni uluită și nerăbdătoare. Jody se lăsă în genunchi. Oștirea rămase o clipă înșiruită în rînduri lungi și neclintite, apoi, cu un ușor suspin de obidă, se înălță ca o ceață ușoară și cenușie și se mistui nevăzută. Jody zărise coroana ghimpoasă a unei broaște cu un corn mișcînd în praful drumului. Mîna lui jegoasă se întinse apucă boțul de praf cu țeapă și-1 ținu bine, cît timp mica vietate se mai zbatu. Apoi o răsturnă și o așeza cu pîntecul alb-auriu înspre soare. Cu degetul arătător o lovi ușurel în gît și pe piept pînă parcă se topi, ochii i se închiseră și rămase moale, ca adormită.

Jody deschise cutia de merinde și băgă înăuntru primul vînat. După asta porni mai departe, cu genunchii ușor îndoiți și umerii aduși înainte; picioarele goale pășeau grijulii și fără zgomot. În mîna dreaptă ținea o pușcă lungă și argintie. Tufișurile de pe marginea drumului se mișcau într-una din pricina unei proaspăt ivite și neașteptate mulțimi de tigri firoși și urși cenușii. Iar vînătoarea fu cum nu se poate mai îmbelșugată, căci pînă ajunse la răspîntia drumurilor, acolo unde se afla cutia de poștă bătută într-un stîlp, Jody prinsese încă două broaște cu corn, patru gușteri mici, un șarpe albăstrui, șaisprezece lăcuste cu aripi gălbui, iar sub o piatră găsise o salamandă cafenie și vîscoasă. Acum toată adunătura asta se zbătea deznădăjduită între pereții de tinichea ai cutiei de merinde.

La răspîntie pușca s-a evaporat iar tigrii și urșii de pe costise s-au topit. Pînă și umedele și chinuitele lighioi din cutie încetară să mai existe, fiindcă micul steag de metal roșu era înălțat, arătînd deci că se află ceva în cutia de poștă. Jody și-a lăsat prada jos pe pămînt și a deschis cutia. Înăuntru era un catalog al firmei Montgomery Ward și un număr din Satinas Weekly Journal ¹. Jody a închis la loc ușița cutiei, și-a luat de jos povara și a pornit-o în

trap peste culmea dealului, apoi de-a dreptul la vale, spre casă. A trecut în goană și pe lângă grajd și pe lângă fînăria atît de plăcută și pe lângă hambare și pe lângă chiparos. A intrat ca o furtună pe ușa din față, strigînd în gura mare:

— Mamă, mamă, ne-a venit un catalog !

Doamna Tiflin era în bucătărie și punea în săculeț, cu o lingură, brînză proaspăt fiartă. Și-a lăsat pentru o clipă treaba și și-a clătît mîinile la robinetul rezervorului de apă prins în perete.

— Sînt aici în bucătărie, Jody. Vino încoace. Jody a năvălit înăuntru, izbîndu-și cutia de merinde de albia de sub robinet, unde se spălau vasele.

— Uite-1. Pot să-1 deschid, mamă?

Doamna Tiflin a pus din nou mîna pe lingură și s-a întors la săculeț.

— Să nu-1 pierzi, Jody, c-o să vrea și taică-tău să-1 vadă. A turnat în săculeț ce lapte mai rămăsese în oală, apoi a spus: Știi, Jody, taică-tău a zis să vorbești cu el pînă nu te-apuci de treburile tale. Apoi a alungat o muscă ce bîzîia în jurul săculețului.

Jody a închis speriat catalogul cel nou.

1 Gazeta săptămînală din Salinas.

— Ce-a zis, mamă ?

— Niciodată nu ești atent la ce ți se spune. Vrea taică-tău să dea ochi cu tine.

Băiatul a așezat binișor catalogul pe marginea mesei.

— Mamă, cum... S-a supărat tata c-am făcut ceva ?

Doamna Tiflin a rîs.

— Totdeauna cu musca pe căciulă! Ce ispravă ai mai făcut ?

— Nimic, mamă, răspunse el cam cu jumătate de gură.

Adevărul e că nu-și aducea aminte și în afară de asta era cu neputință să știi ce anume faptă putea fi socotită drept crimă.

Maică-sa a atîrnat săculețul într-un cîrlig, așa fel încît zerul să se scurgă în albia de spălat vase.

— N-a spus decît atîta, că vrea să dea ochi cu tine cînd vii acasă. Cred că e pe undeva pe la grajd.

Jody s-a răsucit în călcîie și a ieșit pe ușa din dos. Cînd a auzit-o pe maică-sa că deschide cutia de merinde și după asta strigă furioasă, 1-a săgetat deodată un gînd și a luat-o iute la fugă către grajd, străduindu-se să nu audă glasul mînios care-1 striga dinspre casă.

Carl Tiflin și Billy Buck, argatul, stăteau rezemați de gardul dinspre vale a pășunii, cu cîte un picior pe stinghia de jos și amîndouă coatele pe cea de sus. Vorbeau rar și fără un șir anume. Pe pășune, șase cai rupeau cu desfătare iarba plină de dulceață. Nellie, iapa, se proțăpise în poartă și-și freca partea dindărăt de stîlpul cel mare.

Jody s-a apropiat, venind cam pieziș. Tîrîia un picior, voind să dea de înțeleles celorlalți că n-are nimic pe cuget și-i cu totul nepăsător. Cînd ajunsese lângă cei doi bărbați puse și el un picior pe stinghia de jos a gardului, își propti coatele pe cea de la mijloc și privi peste pășune. Cei doi bărbați se uitară spre el dintr-o parte.

— Am ceva de vorbit cu tine, a spus Carl pe tonul pe care-1 folosea doar față de copii și față de animale.

— Ascult, tată, răspunse Jody cu smerenie.

— Auzi ce spune Billy; cică ai avut mare grijă de căluț, pînă a murit.

Va să zică nici vorbă de chelfăneală. I-a venit inima la loc:

— Da, tată, zău c-am avut grijă.

— Billy zice că ți-s dragi și că te pricepi la cai.

Pe Jody îl năpădi dintr-o dată un simțămînt de fierbinte prietenie pentru argat,

— L-a învățat fel de fel de lucruri pe căluț, ca un mare meșter în de-alde astea, se băgă și Billy în vorbă.

După aceea Carl Tiflin s-a apropiat pas cu pas de ce-avea el de gând.

— Dacă ar fi să capeți alt cal, ai avea grijă de el?

Pe Jody l-au trecut fiori.

— Da, tăticule.

— Bine tată, atuncea ia seama. Billy zice că cea mai nimerită cale pentru tine ca s-ajungi să te pricepi într-adevăr la cai, e să crești un mînz.

— Altminteri nici nu se poate, interveni Billy.

— Ei, atunci ascultă ce vreau să-ți spun, Jody, continuă tatăl. Jess Taylor de la ferma de pe culme are un armăsar grozav, dar treaba asta o să coste cinci dolari. Dau eu acuma banii, iar tu o să trebuiască să muncești pentru ei toată vara. Ce zici, te prinzi ?

Jody simți cum i se zbugumă toate măruntaiele.

— Da, tată, zise el cu glas abia șoptit.

— Și n-ai să te văicărești? N-ai să faci urechea toacă, dacă ți s-o spune să faci vreo treabă ?

— Nu, tată.

— Bine, atuncea ne-am înțeles. Mîine dimineață o iei frumușel pe Nellie și te duci cu ea la băut, la ferma de pe culme. Pe urmă o să mai trebuiască să ai grijă de ea, pîn-o făta.

— Da, tăticule.

— Acum vezi ce faci cu lemnele și cu puii.

Jody a și pornit. Cînd a trecut pe la spatele lui Billy Buck de-abia s-a ținut să nu întindă mîna și să mîngîie picioarele îmbrăcate în pantaloni albaștri. A mișcat numai puțin din umeri, ca un om în toată firea, plin de importanță.

De data asta și-a văzut de treburi cu mai multă rîvnă ca oricînd. N-a mai vărsat grăunțele grămadă, ca să se uite cum sar puii unii peste alții și se-ncaieră pînă ajung să le ciugulească. Nici vorbă de-așa ceva. Le-a împrăștiat atît de tare și cu atîta grijă, încît bieții pui de-abia mai dădeau peste ele. Iar mai pe urmă, în casă, după ce a ascultat smerit cum se jeluiește maică-sa din pricina unor băieți care-și umplu tașca de mîncare cu tot soiul de șopîrle băloase și tot felul de gîndaci, a făgăduit să nu mai facă așa niciodată. Și într-adevăr Jody simțea că toate năzdrăvniile de felul ăstora erau acum de domeniul trecutului. Era mult prea bătrîn ca să mai pună vreodată broaște cu corn în tașca de mîncare. A cărat în casă atîtea lemne și a făcut o stivă așa de mare, încît mama trecea cu grijă pe lîngă ea, de teamă să nu sîrnească o avalanșă. După ce a terminat, după ce a strîns ouăle care se adunaseră în cuiar de săptămîni întregi, Jody s-a îndreptat din nou spre pășune, trecînd pe lîngă chiparos și pe lîngă hambar. O broască rîioasă și umflată, care s-a uitat la el de sub jgheabul de la adăpătoare, nu l-a mai putut impresiona în nici un fel.

Carl Tiflin și Billy Buck nu se zăreau nicăieri, dar după zdrăngănitul metalic pe care-l auzea în celălalt capăt al grajdului, Jody a înțeles că Billy tocmai începuse să mulgă o vacă. Ceilalți cai pășteau sus pe coastă, dar Nellie continua să se frece nervoasă de stîlpul porții. Jody se apropie binișor de ea spunînd:

— Na fetița, na Nellie!

Urechile iepei se dădură pe spate în semn de furie, iar buzele se traseră de pe dinții ei galbeni. Nellie întoarse capul spre băiat care desluși în oohii ei sticloși o lucire de nebunie. Jody se cocoță în vîrfurile gardului, se așeză lăsîndu-și picioarele să atîrne și se uită la iapă cu o privire de părinte.

Cît a stat el acolo s-a lăsat noaptea. Liliiecii și păsările de noapte săgetau prin aer. Billy Buck, în drum spre casă cu șîștarul plin de lapte, dădu cu ochii de Jody și se opri.

— O să ai de așteptat, zise el cu glas molcom. O să ți se urască așteptînd.

— Nu, Billy, nici vorbă. Cît o să aștept ?

— Aproape un an.

— Ei, nu face nimic. Nu mi se urăște.

Triunghiul de la fermă a sunat strident. Jody s-a dat jos de pe gard și a plecat la masă împreună cu Billy Buck. Ba chiar a întins mîna și a apucat de toarta șîstarului, dornic s-ajute. A doua zi dimineață, după ce a mîncat, Carl Tiflin a învelit într-o bucată de ziar o bancnotă de cinci dolari și a prins pachetul cu un ac în buzunarul de sus-al hainei lui Jody. Billy Buck i-a pus căpăstrul lui Nellie și a scos-o din pășune.

— Vezi să bagi de seamă, 1-a prevenit el pe băiețaș. Apucă de ici și ține-o din scurt să n-aibă cum să te muște. E ieșită rău din minți. Jody a apucat de pana căpăstrului și-a pornit-o la deal, către ferma de pe culme, împreună cu Nellie care juca în urma lui. Pe poiană, de-a lungul drumului, spicele ovăzului sălbatic de-abia începeau să se ivească dintre frunze. Razele calde ale soarelui de dimineață îl băteau atît de plăcut pe Jody în spate, încît îl sileau să mai sară din cînd în cînd într-un picior, deși se ținea grozav de serios. Pe garduri, păsări negre și lucitoare, cu epoleți roșii, țipau cu glasul lor spart. Ciocîrliile de livadă ciripeau ca un susur de izvor, turturelele ascunse printre frunzele tremurătoare ale stejarilor păreau a-și cînta o jale cu greu stăpînită. Peste cîmpuri, iepurii se prăjeau la soare și numai crăcăna urechilor li se zărea deasupra ierburilor.

După ce merse vreme de un ceas tot la deal, către culme, Jody o apucă pe un drumeag îngust, înspre o ridicătură mai piezișă, ca să ajungă la fermă. Zări acoperișul roșu al grajdului, ivindu-se pe deasupra stejarilor și auzi un cîine care lătra într-o doară, prin preajma casei.

Deodată Nellie a sărit înapoi și aproape a smuls pana căpăstrului din mîna lui Jody. Dinspre grajd, s-a auzit ca un muget ascuțit și şuierător, pîrîituri de lemne frînte, iar după aceea o voce de om care striga ceva. Nellie s-a tras înapoi și a nechezat ușor. Cînd Jody a smucit de căpăstru s-a repezit la el cu dinții dezgoliți. Băiatul a dat drumul curelei lungi și groase și a fugit repede din drum, sărind în tufișuri. Mugetul cel tare s-a ridicat din nou dinspre stejari și Nellie i-a răspuns. Armăsarul s-a arătat, frămîntînd pămîntul în copite și s-a repezit în galop la vale, tîrînd după el pana ruptă a căpăstrului de frînghie. Nările-i țepene și umflate erau roșii ca para focului, iar părul negru și lucios strălucea în soare. Armăsarul a venit așa de repede, încît nu s-a putut opri cînd a ajuns lîngă iapă. Urechile lui Nellie s-au culcat pe spate, iapa s-a răsucit deodată și a zvîrlit înspre el cu amîndouă picioarele dindărăt. Armăsarul s-a întors în loc și s-a apropiat. A lovit iapa cu piciorul de dinainte, iar cînd ea s-a cutremurat sub puterea izbiturii, a înșfăcat-o de gît cu dinții și a sîngerat-o.

Nellie s-a schimbat într-o clipă. A devenit feminină și cochetă. A mușcat doar cu buzele gîtul încordat al masculului și s-a întors în așa fel ca să-și poată freca greabănul de greabănul lui. Jody stătea pe jumătate ascuns în tufiș și privea. A auzit deodată pas de cal în spatele lui, dar mai înainte ca el să se poată întoarce, o mîna 1-a apucat de gulerul hainei și 1-a săltat de la pămînt. Jess Taylor 1-a așezat pe băiat îndărătul lui, pe cal.

— Putea să te omoare, i-a zis fermierul. Armăsarul ăsta... parcă intră dracu-n el cîteodată. A rupt pana de la căpăstru și a trecut de-a dreptul prin gard.

Jody a stat liniștit, iar peste o clipă a început să țipe:

— Aoleu! ce-i face ? O omoară ! Gonește-1, gonește-1!

Jess a rîs încetișor :

— Lasă că nu-i face nici un rău. Poate ar fi mai bine să te dai jos și să te duci puțin la fermă. S-ar putea să capeți o plăcintă.

Jody a clătinat din cap și a zis:

— E a mea iapa și mînzul o să fie tot al meu. Eu am să-1 cresc.

Jess a încuviințat:

— Da. asta-i o treabă bună. Carl se-arată a fi un om cu socoteală cîteodată.

Peste puțin timp, primejdia trecuse. Jess 1-a coborît pe Jody de pe cal și a apucat armăsarul

de pana ruptă a căpăstrului. Apoi a luat-o înainte, călare, iar Jody după el cu Nellie de căpăstru.

Spre casă. Jody n-a pornit decît după ce a scos pachetul prins cu ac și i-a dat vecinului cei cinci dolari. Apoi a mîncat două plăcinte. Nellie 1-a urmat cît se poate de blîndă. S-a arătat așa de liniștită că Jody s-a urcat pe un ciot de copac retezat, a încălecat și a făcut călare cea mai mare parte din drum.

Cei cinci dolari avansați de taică-său au făcut din Jody un fel de șerb pentru tot restul primăverii și pentru toată vara. La coasă, a trebuit să adune fînul. Pe urmă a mînat caii la alte munci, iar cînd a sosit mașina de balotat fînul tot el 1-a mînat și pe cel care mergea roată ca să strîngă baloturile. Pe lingă asta, Carl Tiflin 1-a învățat să mulgă și i-a dat în seamă o vacă. așa că avea încă o grijă pe cap, dimineata și seara.

Nellie, iapa cea roaibă, se făcu repede tare blîndă. Toată vremea, fie că păștea pe costișele ce-ncepeau să bată în galben, fie că îndeplinea munci ușoare, buzele îi erau mereu curbate într-un fel de zîmbet poznaș. Călca rar, cu gravitatea senină a unei împărătese. Cînd era pusă pereche, trăgea zdravăn și fără să-și piardă firea. Jody se ducea în fiecare zi s-o vadă. O privea cu ochi cercetători, dar nu vedea nici un fel de schimbare.

Într-o după-amiază, Billy Buck rezemă de peretele grajdului grebla cu dinți nenumărați cu care împrăștia îngrășămintele. Își desfăcu puțin cureaua, își îndesă în pantaloni poalele cămășii iar pe urmă strinse cureaua la loc. Luă un pai de la cordica pălăriei și-1 puse în colțul gurii. Jody, care stătea ghemuit și-i dădea Corcitului — cîinele cel mare și încruntat — o mîină de ajutor ca să scormonească după vreo lighioană, se ridică de cum îl văzu pe argat pășind afară din grajd.

— Hai să mergem să vedem ce mai face Nellie, propuse Billy.

Peste o clipă, Jody mergea în pas cu Billy. Corcitul se uită la ei peste umăr; apoi începu să scormonească furios, să mîrîie și să scheaune scurt și ascuțit, vestind că lighioana din pămînt era ca și înhățată. Dar cînd se mai uită o dată peste umăr și văzu că nici Billy nici Jody nu-1 iau în seamă, ieși scîrbit din groapă și se luă după ei, pe costișă.

Orzul sălbatic dădea în pîrg. Fiece spic se-apleca sub povara boabelor, iar iarba era destul de uscată ca să fîșîie sub pașii celor doi. Cam pe la jumătatea coastei au zărit-o pe Nellie și pe Pete, calul cel sur-negricios, păscînd spicele orzului sălbatic. Cînd s-au apropiat, Nellie s-a uitat la ei, a ciulit urechile și a scuturat din cap în semn de răzvrătire. Billy a cercetat-o din ochi, i-a pus mina sub coamă și-a bătut-o pe gît, pînă cînd urechile au revenit la starea lor obișnuită, iar iapa 1-a apucat ușurel cu dinții de cămașă.

Jody a întrebat:

— Chiar crezi de-adevărat că are mînz ?

Cu degetul mare și cu arătătorul, Billy a întors pleoapele iepei. I-a cercetat buza de jos și i-a pipăit ugerul negru, ca de piele tăbăcită.

— Nu m-aș mira de loc, a răspuns el.

— Bine, dar nu s-a schimbat cu nimic. Și-s trei luni de-atunei.

Billy a scărpinat cu pumnul fruntea lată a iepii, iar ea a nechezat ușurel de plăcere.

— Ți-am spus eu c-o să ți se urască așteptînd. Or să mai treacă încă vreo cinci luni pînă să poți vedea un semn, și mai sînt cel puțin opt pînă o să fete, cam prin ianuarie viitor.

Jody suspină din adînc.

— E tare mult pînă atunci, nu-i așa ?

— Iar după aceea o să mai fie încă vreo doi ani pînă să poți încăleca pe el.

Atunci Jody strigă cu deznădejde:

— Am să mă fac mare!

— Îhî, ai să fii bătrîn !

— Și ce culoare crezi c-o să aibă mînzul ?

— Ei, asta n-o poți ști niciodată. Armăsarul negru și iapa roaibă. Mînzul poate ieși negru,

ori sur, ori tărcat. N-ai de unde ști. Cîteodată o iapă neagră face mînz bălan.

— Da? eu trag nădejde să fie negru și să fie armăsar.

— Dac-o fi armăsar, o să trebuiască să-1 jugănim. N-o să te lase taică-tău să umbli cu un armăsar.

— Ba poate că mă lasă, spuse Jody. Mă pricep eu să-1 învăț să fie blînd.

Billy a mișcat din buze și capătul de pai care se afla în colțul gurii s-a rostogolit către mijloc. Apoi a vorbit, foarte sfătos:

— Niciodată să nu te-ncrezi în armăsari. Mai toată vremea se bat și se țin de pozne. Cîteodată, cînd le vine nebuneala, nu vor să facă nici o treabă. Nu lasă iepele în pace și-i bat pe bieții cai de ți-e mai mare mila. N-o să te lase taică-tău să ții armăsar.

Nellie se depărta în pas domol, păscînd iarba pe jumătate uscată. Jody strînsese boabele înaripate de pe un lujer și aruncă un pumn întreg în aer, așa fel încît semințele cu țepi și puf au zburat în toate părțile, ca un nor de săgeți.

— Și cum o să fie, Billy? a întrebat el. Așa cum e cînd fată vacile?

— Cam așa. Numai că iepele sînt oleacă mai gingașe. Uneori e nevoie să stai lîngă ele, să le ajuți. Iar cîteodată, dacă lucrurile nu sînt în regulă trebuie să... Billy nu-și sfîrși vorba.

— Ce trebuie, Billy?

— Trebuie să tai mînzul în bucăți ca să-1 tragi afară, fiindcă altminteri moare iapa.

— Dar noi n-o să pățim așa. Da, Billy?

— Nici vorbă. Nellie face niște mînji de ți-e mai mare dragul.

— Pot să fiu și eu de față, Billy? N-ai să uiți să mă chemi ? Doar e mînzul meu.

— Sigur că da ; nici nu-ncape vorbă că te chem.

— Spune-mi și mie cum are să fie.

— Ei na, cum o să fie? Ai văzut doar cum fată vacile. E aproape la fel. Iapa începe să geamă și se tot screme, pe urmă, dacă toate merg cum trebuie, ies capul și picioarele dinainte, iar copitele din față deschid drum, la fel ca la viței. După asta mînzul începe să răsufle. Atunci e bine să te afli de față, fiindcă dacă picioarele nu vin cum trebuie se poate să nu se spargă casa și mînzul se înăbușă.

Jody se lovi peste picioare cu un smoc de iarbă.

— Va să zică e nevoie să ne aflăm și noi de față, cînd o fi vremea, nu-i așa ? Întrebă el.

— A, nici vorbă, sigur c-o să fim acolo.

Au făcut cale-ntoarsă și au coborît domol costișa, către grajd. Pe Jody îl chinuia un lucru care-i stătea pe suflet, deși tare n-ar fi vrut să-1 spună.

— Billy, începu el totuși, simțind că se sfîrșește, Billy, așa-i că n-o să lași să i se întîmple ceva rău mînzului ?

Billy știa că bietul băiat se gîndește la căluțul cel roib, la Gabilan și la felul cum sărmanul căluț murise de buba mînzului. Mai știa Billy că pînă atunci niciodată nu rămăsese de rușine, iar acum însemna că și el poate da greș. Și lucrul acesta îl făcea pe Billy mult mai puțin sigur de sine decît fusese înainte. De aceea spuse cu glas aspru:

— Nu știu ce să zic. Cine știe ce se mai poate întîmpla, fără să fiu eu de vină. Parcă pot face tot ce-aș vrea ? — Îi părea rău că-și pierduse faima, așa încît urmă, fără multă convingere: Am să fac și eu tot ce-oi ști, dar nu făgăduiesc nimic. Nellie e bună de prăsilă și pînă acum a făcut mînji zdraveni. Așa ar trebui să facă și de data asta.

După aceste vorbe s-a depărtat de Jody și s-a dus în chilerul cu hamuri de lîngă grajd, fiindcă i se înăcrise sufletul.

Jody se ducea deseori pînă la marginea tufărișului, în spatele casei. O țeava ruginită aducea un șuvoi subțire de apă de izvor și-1 vărsa într-un jgheab vechi, năpădit de mușchi verde. În locul unde apa se revărsa din jghiab și cădea pe pămînt se-ntindea un covor de iarbă totdeauna verde. Chiar în vremea cînd colinele erau ruginite și arse, în toiul verii, micul covoraș

rămînea tot verde. De la un capăt la altul al anului, apa susura încetișor pe țeava. Ungherul acesta ajunsese un punct de atracție pentru Jody. De cîte ori primea vreo pedeapsă, iarba proaspătă și verde, susurul apei îi răcoreau inima. De cîte ori făcea vreo răutate, otrava usturătoare a răutății îi dispărea din suflet, aici lîngă marginea tufărișului. De cîte ori se-ntindea în iarba și asculta susurul neconținut al firului de apă, negurile stîrnite în suflet de-o zi nenorocoasă se risipeau fără urmă.

În schimb însă, pe cît de drag îi era jgheabul de la adăpătoare, pe atît de nesuferit îi era chiparosul cel întunecat de lîngă hambar, fiindcă la chiparosul acela ajungeau toți porcii, mai curînd sau mai tîrziu, pentru a fi înjunghiați. Tăierea porcilor, cu guițatul și sîngele care-o însoțeau, era ceva fascinant, dar în clipele acelea inima lui Jody bătea atît de tare, încît îl durea. După ce porcii erau opăriți în cazanul cel mare cu trei picioare, după ce li se rădea și li se albea șoricium, Jody simțea nevoia să se ducă neapărat la adăpătoare și să stea culcat în iarba, pînă i se domoleau bătăile inimii. Adăpătorea și chiparosul cel întunecat erau potrivnici și vrăjmași.

După ce Billy 1-a părăsit și s-a depărtat morocănos, Jody a pornit spre casă. Mergînd, se gîndea la Nellie și la mînz. Și deodată își dădu seama că se află sub chiparosul cel întunecat, chiar sub copacul singuratic de care erau atîrnați porcii, după tăiere. Și-a ridicat de pe frunte părul ca iarba uscată și a grăbit pasul. Îi părea un lucru cu totul nepotrivit să se gîndească la mînzul lui chiar în locul acela de înjunghiere, mai ales după cele ce-i spusese Billy. Ca să zădărnicească orice urmare nefericită a acestei răuprevestitoare întîmplări, a trecut iute pe lîngă leasă, prin curtea păsărilor, prin grădina de zarzavat și în sfîrșit a ajuns la marginea tufărișului.

S-a așezat în iarba verde. În urechi îi cînta susurul apei. A privit dincolo de toate acareturile, fermei și peste colinele ondulate lin, bogate în lanuri galbene. O vedea pe Nellie cum paște pe costișe. Ca de obicei, locul acela desființa parcă timpul și distanțele. Jody văzu un mînz negru, cu picioarele înalte, care izbea cu capul în pîntecele lui Nellie, cerînd să sugă. Pe urmă se văzu pe sine cum supune frîului un noaten în putere — și în cîteva clipe acel noaten ajunsese un animal superb, cu piept larg, cu grumazul la fel de înalt și arcuit ca al unui cal de mare, cu o coadă ce se mișca unduioasă ca o flacăra neagră. Calul acela se arăta cumplit față de toți, în afară de Jody. La școală băieții îl rugau să-i lase să încalece, iar Jody le dădea voie, zîmbind. Dar de-abia se urcau băieții în șa, că diavolul negru îi și izbea de pămînt. Iacă, așa îl și chema: Diavolul Negru! Pentru o clipă cîntecul apei, apoi și iarba, și lumina soarelui au reapărut, iar după asta...

Cîteodată, în noapte, toți cei de la fermă, stînd cumiți în paturile lor, auzeau ropot de copite trecînd pe lîngă casă. Și ziceau: „Ăsta-i Jody, călare pe Diavol. Din nou îi dă șerifului o mîna de ajutor.” Iar după asta...

Pulberea aurie umplea văzduhul în arena de la Salinas. Crainicul anunța întrecerea la prins cu lasso-ul. Cînd Jody își mîna fugarul negru pînă la locul de pornire, ceilalți concurenți înălțau din umeri și îi lăsaus locul de cinste, căci toată lumea știa că Jody și Diavolul puteau prinde, trînti și lega un taur, mult mai repede decît oricare alții, chiar dacă se uneau cîte doi. Jody nu mai era un simplu băiat și Diavolul nu mai era doar un cal. Amîndoi erau o singură și strălucitoare ființă. Iar după asta...

Președintele le-a trimis o scrisoare și i-a rugat să-1 ajute să prindă un bandit din Washington. Jody s-a cuibărit cît mai bine în iarba. Firul subțire de apă se îneca în jgheabul acoperit cu mușchi.

Anul s-a scurs domol. De nenumărate ori Jody și-a luat gîndul de la mînz, socotindu-l pierdut. Nellie nu se schimbasesc cu nimic. Carl Tiflin încă o mai înhăma la o droșcă ușoară, iar alte ori iapa trăgea la grebla cea mare sau la mașina de împrăștiat.

A trecut și vara și s-a dus și toamna cea luminoasă. Apoi vînturile repezi ale dimineții au pornit s-alerge pe deasupra ogoarelor, răcoarea s-a răspîndit în văzduh, iar stejarii au ruginit,

într-o dimineată de septembrie, după ce Jody a terminat de mâncat, mama 1-a chemat în bucătărie. Jody a văzut-o cum toarnă apă fierbinte într-o căldare plină de uruială și apoi amestecă, făcând un terci care aburea.

— Da, mamă, zise Jody.

— Uită-te aicea, cum fac cu. De-acunia o să trebuiască să faci și tu așa. În fiecare dimineată.

— Da' ce-i asta ?

— Ce să fie, tain cald pentru Nellie. Tainul cald îi ajută, o ține în putere.

Jody și-a frecat fruntea cu pumnul.

— E sănătoasă Nellie, mamă ? a întrebat el cu sfială.

Doamna Tiflin a pus jos căldarea și a amestecat uruiala cu o lopățică de lemn.

— Sigur că-i sănătoasă, numai că de-acum încolo trebuie să ai multă grijă de ea. Uite-aici, du-i gustarea asta de dimineată.

Jody înhăță tainul și porni iute la vale, pe lângă hambar, apoi pe lângă grajd, ducând găleata grea care-i lovea mereu genunchii. A găsit-o pe Nellie jucându-se cu apa din jgheab, făcând valuri și mișcându-și iute capul ca să verse apa peste margine, pe pământ. Jody a încălecat peste gard, s-a apropiat de Nellie și i-a pus alături găleata cu tainul aburind. Pe urmă s-a tras îndărăt ca să se uite la ea. Se schimbaseră. Îi crescuseră pînțele. Când mergea, parcă abia atinge pământul. Și-a îndesat botul în găleată și a început să înfulece tainul cald. Pe urmă, după ce a terminat și a dat cu botul găleata de cîteva ori de-a dura a venit blîndă pînă la Jody și și-a frecat de el capul ei mare.

Billy Buek a ieșit din chilerul cu hamuri și a venit înspre ei.

— E greu pînă pornește, că pe urmă merge repede, nu-i așa ?

— Chiar acum a început ?

— Nu, da' de unde; tu nu te-ai mai uitat la ea de-o vreme încoace. S-a apropiat de iapă și i-a întors capul către Jody. O să fie și tare blîndă, zău. Ia uită-te ce ochi cumiști are. Unele iepe se-nrăiesc, dar dacă se fac blînde, parcă-s pîinea lui Dumnezeu. Nellie și-a strecurat capul pe sub brațul lui Billy și și-a frecat gîtul în sus și în jos, între braț și coaste. Acum, ai grijă să te porți cit mai frumos cu ea, i-a zis Billy.

— Cît o să mai țină ? întreabă Jody, pierzîndu-și răsuflarea.

Celălalt a început să numere în șoaptă, pe degete.

— Cam trei luni, zise el cu glas tare. Nu poți ști precis. Cîteodată trec chiar unsprezece luni, la zi, dar se poate și cu două săptămîni mai devreme sau o lună mai tîrziu, fără să fie nici un rău.

Jody s-a uitat țintă în pământ, cu mare încordare.

— Billy, începu el nervos, Billy ai să mă chemi și pe mine cînd o începe mînzul să se arate, nu-i așa ? Mă lași și pe mine să stau acolo, nu ?

Billy a mușcat cu dinții din față vîrful urechii lui Nellie.

— Carl zice că vrea s-o începi chiar de la capăt. Numai așa se poate învăța. Din vorbe niciodată n-ai să înveți nimic. Bine. Cum mi-a făcut mie bătrînul meu cu pătura de sub șa. Cînd eram eu așa ca tine, tata făcea slujbă la stat, un fel de cărăușie, iar eu îi mai dam cîte-o mîină de ajutor. Într-o zi am lăsat o cută la pătura de sub șa și am ros calul în spate. Tata nici nu s-a gîndit să mă bată; nici măcar nu m-a certat. Dar a doua zi dimineată mi-a pus în spinare un samar de patruzeci de kile și-a trebuit să duc calul de dîrlogi și să car samarul peste un afurisit de munte, în bătaia soarelui. Eram gata-gata să-mi dau duhul, dar de-atunci n-am mai lăsat niciodată vreo cută la pătura de sub șa. Nici n-aș fi putut. Nici o singură dată în viață n-am mai pus șaua pe-un cal, fără să simt în spinare samarul de-atunci.

Jody a întins o mîină și-a apucat-o pe Nellie de coamă.

— Dar tu ai să-mi spui tot ce trebuie să fac, nu-i așa, Billy? Cred că tu știi totul despre cai, nu ?

Billy rîse:

— Bineînțeles, că doar și eu sînt pe jumătate cal, tu nu știi ? a zis el. Biata maică-mea a murit la naștere și cum tata era un fel de căraș al statului în munți, iar de cele mai multe ori nu găsea vaci la îndemînă — înțelegi ? — m-a hrănit mai mult cu lapte de iapă. Apoi a adăugat, serios: Și caii știu asta. Nu-i așa că știi. Nellie ?

Iapa a întors capul și o clipă s-a uitat drept în ochii lui, iar treaba asta caii n-o fac aproape niciodată. Acum Billy era mîndru și sigur de sine. S-a înfumurat oleacă :

— Am eu grijă să capeți un mînz pe cinste. Te-nvăț tot ce trebuie. Iar dacă vrei să știi, ai să ai cel mai bun cal de prin părțile astea.

Asta 1-a făcut pe Jody să se-nfierbînte și să se simtă mîndru, atît de mîndru, încît atunci cînd s-a dus îndărăt acasă a pornit să-și îndoiaie genunchii și să-și salte umerii, așa cum fac călăreții. Și șoșotea: „Hei, Diavol Negru, prrr ! Ia domolește-te și mergi cu picioarele pe pămînt! ”

Iarna a venit iute. Cîteva burnițe la început, apoi o ploaie mare și statornică. Dealurile și-au pierdut culoarea gălbuie și s-au înnegrit sub revărsarea apei, iar undele iernii s-au tîrît fără zgomot la vale, de-a lungul camioanelor. Ciupercile au început să-și înalțe capetele, iar iarba cea nouă a răsărit cam înaintea Crăciunului.

Anul ăsta însă, nu Crăciunul era pentru Jody ziua cea mare. O anumită zi din ianuarie devenise ziua însemnată în jurul căreia se roteau lunile. Cînd au început ploile, a băgat-o pe Nellie într-o boxă separata, i-a dat tain cald în fiecare dimineață, și-n fiecare dimineață a curățat-o și-a țesălat-o.

Iapa creștea așa de mare în pîntece, încît Jody s-a speriat.

— Să știi c-o să crape, i-a spus el lui Billy.

Billy și-a așezat mîna lui mare și pătrată pe pîntecele umflat al lui Nellie.

— Ia pune mîna aici, a zis el cu glas scăzut.

Îl simți cum mișcă ? Ce-ai zice dac-or fi doi ?

— Crezi cumva, Billy? strigă Jody. Crezi cumva c-or să fie gemeni, doi deodată?

— Nu, nu cred, dar se mai întîmplă uneori.

În primele două săptămîni ale lui ianuarie a plouat zdravăn. Cînd nu era la școală, Jody își făcea veacul mai mult în boxa lui Nellie. De douăzeci de ori pe zi îi punea mîna pe pîntece ca să simtă cum mișcă mînzul. Nellie se arăta din ce în ce mai blîndă și mai îngăduitoare cu Jody. Își freca botul de el și necheza ușurel de cîte ori băiatul intra în grajd.

Într-o zi a venit și Carl Tiflin la grajd, cu Jody. S-a uitat cu multă încîntare la părul castaniu și bine țesălat al iepei, apoi i-a pipăit carnea vîrtoasă de pe coaste și de pe greabăn.

— Ai făcut treabă bună, i-a zis el lui Jody, asta fiind cea mai mare răsplată pe care se pricepea s-o dea.

Multe ceasuri după aceea, Jody nu și-a mai încăput în piele de fudul ce era.

A sosit și jumătatea lui ianuarie, dar mînzul tot nu se născuse. A venit și ziua de douăzeci; teama începu a-și face culcuș în inima lui Jody.

— Tu crezi că totul merge cum trebuie ? 1-a întrebat el pe Billy.

— Da, sigur.

Și apoi din nou :

— Ești sigur că totul o să fie bine ?

Billy a bătut-o peste coamă, și iapa a scuturat din cap supărată.

— Jody ți-am spus doar că nu poți ști precis cîtă vreme o să treacă. Trebuie să mai aștepți. Cînd și sfîrșitul lunii a venit fără să aducă nimic nou, Jody și-a pierdut de tot cumpătul.

Nellie era acum așa de mare, că de-abia mai răsufla, iar urechile îi stăteau mereu ciulite și apropiate, de parcă ar fi durut-o capul. Somnul lui Jody era chinuit, iar visele învălmășite.

În noaptea de două februarie s-a trezit plîngînd. Maică-sa i-a strigat:

— Jody, ce Dumnezeu visezi ? Ia trezește-te și pe urmă vezi-ți iar de somn.

Dar Jody era mereu copleșit de teamă și desperare. A stat puțin nemișcat, așteptînd să adoarmă din nou maică-sa, pe urmă și-a tras binișor hainele și s-a strecurat afară, cu picioarele goale.

Noaptea era întunecată și nepătrunsă. Burnița ușor. Chiparosul și hambarul s-au ivit pentru o clipă și pe urmă s-au scufundat iar în ceață. Ușa grajdului a scîrțîit cînd a deschis-o, lucru care nu se întîmplă niciodată în timpul zilei. Jody s-a dus la policioară și a luat un felinar și o cutie de chibrituri. A aprins felinarul, a ridicat fitilul și a pornit pe cărarea acoperită cu paie care ducea către boxa lui Nellie Iapa stătea în picioare. Tot trupul i se clătina cînd într-o parte, cînd în cealaltă. „Na, Nellie. na”, i-a murmurat el, dar iapa n-a conținut din clătina și nici măcar nu s-a uitat la dînsul. Cînd a intrat în boxă și i-a pus mina pe greabăn, Nellie s-a cutremurat. Apoi s-a auzit din podul de fîn, chiar de deasupra boxei, glasul lui Billy:

— Ce faci, Jody ?

Jody s-a întors în loc și și-a ridicat deznădăjduit ochii către culcușul de fîn unde ședea Billy.

— Ce zici, Billy, crezi că-i sănătoasă?

— Da' de ce? Sigur că-i sănătoasă!

— N-ai să lași să i se întîmple ceva, Billy nu-i așa că n-ai să lași ?

Billy a mormăit:

— Ți-am spus c-o să te chem, și-am să te chem. Acum du-te îndărăt de te culcă și lasă iapa în pace. Are ea destule pe cap ca să nu mai fie nevoie s-o necăjești și tu.

Jody s-a înfiorat și a răspuns umil, căci niciodată nu-1 mai auzise pe Billy vorbind cu asemenea glas :

— M-am trezit din somn și am venit doar s-o văd.

Billy s-a mai îmbunat:

— Bine, du-te la culcare. Nu se cade s-o necăjești. Doar ți-am făgăduit c-o să-ți dau un mînz strașnic. Hai, du-te acum. Jody a ieșit din grajd cu pași rari. A stins felinarul și l-a așezat pe poliță. Întunecimea nopții și răceala burniței l-au cuprins și l-au învăluit cu totul. Tare ar fi vrut să se poată încrede în vorbele lui Billy, așa cum se încrezuse înainte de moartea căluțului. A durat cîteva clipe pînă cînd ochii lui orbiți de flacăra slabă a felinarului au putut distinge în întuneric forma lucrurilor înconjurătoare. A simțit, cu picioarele lui goale, răceala pămîntului umed. Curcile cocoțate în chiparos au cîrîit puțin, speriate, iar cei doi cîini credincioși s-au și grăbit la datorie și au dat năvală, lătrînd, să sperie coioții care, după bănuiala lor, dădeau tîrcoale pe sub copac.

Cînd s-a strecurat prin bucătărie, Jody s-a izbit de-un scaun și l-a răsturnat. Carl a strigat din odaia de culcare:

— Cine-i acolo ? Ce s-a întîmplat ?

Iar doamna Tiflin a zis, somnoroasă:

— Ce s-a întîmplat, Carl ?

Peste o secundă, Carl ieși din odaia de culcare cu o lumînare în mînă și dădu cu ochii de Jody, mai înainte ca acesta să aibă vreme să se vîre în pat.

— Ce-ai căutat afară ?

Sfios, Jody s-a uitat în altă parte.

— M-am dus să văd ce face iapa.

Pentru o clipă, în inima tatălui supărarea de a fi fost trezit s-a luptat cu un simțămînt de mulțumire.

— Ascultă — zise el în cele din urmă — să știi că în țara asta nu se află om care să se priceapă la mînji mai bine decît Billy. Lasă totul în seama lui.

Cuvintele țîșniră din gura lui Jody:

— Dar căluțul s-a prăpădit...

— Pentru asta nu trebuie s-arunci vina în spinarea lui, răspunse Carl încruntat. Dacă

Billy nu poate lecui un cal, înseamnă că nu există leac

Doamna Tiflin a strigat:

— Pune-1 să se spele pe picioare și să se culce, Carl. Mîine o să moșăie cît îi ziulica de mare.

Cînd s-a trezit, zguduit zdravăn de umăr, lui Jody i s-a părut că de-abia închisese ochii ca să-n cerce s-adoarmă. Billy Buck ședea la căpățîiul lui cu un felinar în mînă.

— Scoală-te, i-a zis el. Hai fuga. S-a întors pe călcîie și a ieșit repede din odaie. Doamna Tiflin a strigat:

— Ce-i acolo ? Tu ești, Billy ?

— Da, doamnă.

— E gata Nellie ?

— Da, doamnă.

— Bine, uite mă scol și eu să încălzesc niște apă, poate o să ai nevoie.

Jody își trase hainele pe el cu atîta iuteală, încît ieși pe ușă cînd felinarul care se clătina în mîna lui Billy nu era nici la jumătatea drumului înspre grajd. Peste crestele munților mînea o geană a zorilor, dar nici o rază de lumină nu pătrundea încă în valea unde se afla ferma. Jody goni nebunește către felinar și îl ajunse din urmă pe Billy, chiar cînd acesta sosea la ușa grajdului. Billy atîrnă felinarul într-un cui din peretele boxei și-și scoase haina albastră de dimie, iar Jody văzu atunci că sub haină Billy nu mai avea decît o cămașă cu mîneci scurte.

Nellie stătea țeapănă și nemișcată. Cît s-au uitat ei la ea, iapa s-a ghemuit ca o pisică ce se pregătește să sară. Tot trupul i s-a frămîntat într-un spasm. Frămîntarea aceea a trecut, dar peste cîteva clipe a început din nou, apoi iar a trecut.

Billy a mormăit nervos:

— E ceva care nu merge cum trebuie.

— Mîna lui goală a dispărut. O, Doamne, a zis el iar. Nu-i cum trebuie.

Frămîntarea începu din nou și de data asta Billy se încorda, iar mușchii brațului și al umărului i se umflară. Se sforța cumplit și fruntea i se acoperi de sudoare. Nellie gemu de durere. Billy mormăia :

— Nu-i cum trebuie. Nu izbutesc să-1 întorc. E rău de tot. Vine cu totul pe dos.

A aruncat înspre Jody o privire sălbatică. Apoi degetele lui au căutat cu luare-aminte, cu multă luare-aminte. Chipul îi era încordat și pămîntiu. S-a uitat lung mut și întrebător către Jody care stătea în gura boxei. Apoi s-a îndreptat către polița de sub fereastră și cu mîna dreaptă și udă acum a luat un ciocan de potcovărie.

— Ieși afară, Jody, spuse Billy.

Băiatul a rămas pe loc și s-a uitat aiurit la el.

— Ieși afară cînd îți spun! O să fie prea tîrziu.

Jody nici nu s-a clintit. Atunci Billy s-a apropiat iute de capul lui Nellie. A strigat:

— Întoarce capul, fir-ai să fii, întoarce capul!

De data asta, Jody, s-a supus. A întors capul într-o parte. L-a auzit pe Billy, în boxă, șoșotind răgușit. Apoi a auzit un zgomot sec, de os frînt. Nellie parcă a rîs încetișor și ascuțit. Jody a întors capul tocmai la vreme ca să vadă ciocanul ridicîndu-se și căzînd iar peste fruntea lată. După asta Nellie s-a prăbușit greoi pe o coastă și a mai tremurat cîteva clipe.

Billy a sărit lîngă pîntecele umflat; ținea în mînă briceagul lui cel mare. A tras puțin pielea în sus și a împlîntat lama. Mînuia cu desperare cuțitul, ca pe-un fierăstrău, chinuindu-se să deschidă pîntecele vîrtos. Aerul s-a umplut de miazmele gretoase ale măruntaielor vii și calde. Caii ceilalți se smuceau în căpestre, nechezau și zvîrleau.

Billy a lepădat cuțitul. Amîndouă brațele i s-au scufundat în gaura urîță și înfricoșătoare și-au tîrît afară un ghem mare, alb și unsuros. Cu dinții a sfîșiat învelitoarea. Prin deschizătură

s-a ivit un cap mic și negru, cu urechi catifelate și umede. S-a auzit o răsuflare ca un gîlgîit, apoi încă una. Billy a dat de-o parte măruntaiele, și-a găsit cuțitul și a tăiat buricul. Cîteva clipe a rămas cu mînzul în brațe și s-a uitat la el. Apoi a pășit rar și l-a așezat pe paie, la picioarele lui Jody.

Fața, brațele și pieptul lui Billy erau năclăite de roșeață. Trupul îi tremura și dinții îi clănțăneau. Glasul îi pierise ; a vorbit, șoptind din gîtlej :

— Uite-ți mînzul. Ți-am făgăduit. Uite-1. A trebuit s-o fac — a trebuit. S-a oprit și s-a uitat peste umăr în boxă. Du-te și adă apă caldă și un burete, a șoptit apoi. Spală-1 și usucă-1, așa cum ar fi făcut-o maică-sa. O să trebuiască să-1 hrănești de la mîină. Dar iacătă-ți mînzul, după cum ți-am făgăduit.

Jody s-a uitat prosteste la mînzul umed, care respira iute. L-a apucat de sub bărbie și-a încercat să-i ridice capul. Ochii lipsiți de expresie erau albaștri ca marea.

— Ei lua-te-ar dracu' ! strigă Billy. Te duci după apă ? Te duci sau nu te duci ?

De data asta Jody s-a întors în loc și-a alergat afară din grajd, în lumina zorilor. Îl durea pieptul de la beregată pînă la pîntece. Picioarele îi erau țepene și grele. Încercă să se bucure de mînz, dar pe dinaintea lui plutea în aer chipul plin de sînge, ochii rătăciți și obosiți ai lui Billy Buck.

CONDUCĂTORUL DE OAMENI

Sîmbătă după prînz, Billy Buck, argatul, strîngea ce mai rămăsese din stogul de fîn de anul trecut și-1 așeza în pale mici pe gardul de sîrmă, la îndemîna cîtorva vite care păreau a nu prea lua în seamă asemenea hrană. Sus de tot, în văzduh, smocuri de nori ca niște șuvițe de fum ieșite din țeava tunului erau mîinate către răsărit de vîntul de martie. Se auzea vîntul șuierînd prin tufișurile de pe crestele dealului, dar nici o adiere nu pătrundea jos, în valea unde se afla ferma.

Băiețașul Jody ieși din casă mușcînd dintr-o felie groasă de pîine cu unt. Îl văzu pe Billy trudindu-se cu cele din urmă grămăjoare de fîn și-o luă spre el trîntindu-și și tîrîndu-și picioarele într-un fel despre care i se spusese că e moartea încălțărilor. Un stol de porumbei albi se înălță de pe chiparos cînd trecu Jody, dădură roată copacului și pe urmă se așezară la loc. Un pisoi vărgat sări de pe pragul hambarului, trecu drumul galopînd pe picioarele lui țepene, se răsuci în loc și apoi o luă la fugă, îndărăt. Jody ridică o piatră cu gînd să dea o mîină de ajutor la asemenea joacă, dar nu mai avu vreme, fiindcă pisoiul ajunsese îndărăt pe prag mai înainte ca el să poată arunca. Atunci zvîrli cu piatra în chiparos, iar porumbeii cei albi porniră din nou în zbor rotat

Cînd a ajuns la locul vechiului stog, băiețașul s-a sprijinit de gardul de sîrmă.

— Crezi că numai atît ne mai rămîne din stog ? a întrebă el.

Argatul, un om între două vîrste, s-a oprit din lucru și a înfipt furca în pămînt. Și-a scos pălăria și și-a netezit părul.

— Atîta. Ce mai este a tras umezeala de la pămînt și a mucegăit, zise el. . .

Apoi își puse pălăria la loc pe cap și-și frecă mîinile aspre, ca de piele tăbăcită.

— Trebuie să fie plin de șoareci.

— Furnicar, zise Billy. Coșcăie de șoareci.

— Fain. Atuncea cînd termini, poate aș chema cîinii să-i vînam.

— Sigur cred că s-ar putea, întări Billy. Ridică o pală de fîn putred și-1 aruncă în sus. Într-o clipă săriră jos trei șoareci și se zbătură înnebuniți să se-ascundă la loc în fîn.

Jody scoase un chiuit de bucurie. Va să zică domnilor șoareci grăsuți, lucioși și fuduli le sosise ceasul. Opt luni huzuriseră și se înmulțiseră în stog. Nici nu le păsase de pisici, de curse, de otravă sau de Jody. Știindu-se în siguranță ajunseseră încrezuți și disprețuitori și se îngrășaseră. Acum venise vremea prăpădului; n-aveau să mai apuce ziua de mîne. Billy ridică ochii și cătă înspre culmile dealurilor care înconjurau ferma.

— Poate-ar fi nimerit să-1 întreb mai întîi pe taică-tău, propuse el.

— Bine. Unde-i tata, să-1 întreb chiar acuma ?

— A plecat călare pînă la ferma de pe culme, îndată după prînz. Se întoarce repede.

Jody se proțăpi încă o dată în tumurugul gardului.

— Nu cred să zică tata ceva, rosti el. Știa Jody. Carl Tiflin, tatăl lui, ținea să i se ceară învoire pentru tot ce se făcea la fermă, indiferent dacă era o treabă importantă sau un fleac. Se lăsă s-alunece cu spatele pe tumurug, pînă ajunse să șadă pe pămînt. Privi în sus către micile ghemotoace de nori mînați de vînt.

— O să plouă, Billy?

— S-ar putea. Vîntul bate de unde trebuie, dar nu destul de tare.

— Bine. Atuncia trag nădejde că n-o să plouă pînă nu i-oi căsăpi pe afurisiții de șoareci. După asta se uită peste umăr, să vadă dacă Billy băgase de seamă că vorbise ca un om mare. Dar Billy își văzu de treabă și nu zise nimic.

Jody se întoarse și se uită către costișă, pe unde cobora drumul dinspre lumea largă. Tot dealul era scaldat în lumina spălăcită a soarelui de martie. Scaieți argintii, pădăii, albăstrele și cîțiva maci se șteau printre tufărișuri. L-a zărit pe Corcitul, cîinele cel negru, cam pe la jumătatea costișei, rîcîind la o vizuină de veveriță. O vreme a dat repede-repede din labele dinainte, apoi s-a oprit și a început s-arunce trîmbe de țărînă printre picioarele dindărăt; săpa cu atîta înfocare, încît ajungea să se îndoiască și el singur de-un lucru pe care neapărat trebuia să-1 știe și anume că, săpînd în pămînt nici un cîine nu prinsese vreodată o veveriță.

Deodată, pe cînd Jody îl urmărea din ochi, cîinele cel negru s-a încordat, s-a tras afară din groapă și s-a uitat în susul coastei, către scobitura de pe culme pe unde trecea drumul. Într-acolo s-a uitat și Jody. O clipă Carl Tiflin, călare, s-a profilat pe cerul spălăcit, apoi a coborît de-a lungul drumului, către casă. Ținea în mînă ceva alb.

Copilul a sărit în picioare.

— Aduce o scrisoare ! a strigat el.

A luat-o la trap către fermă, căci de bună seamă scrisoarea avea să fie citită cu glas tare și voia să se afle de față. A ajuns acasă înaintea tatălui și a năvălit înăuntru. L-a auzit pe Carl coborînd din șaua lui care scîrțîia și lovind calul cu palma pe crupă ca să-1 trimită la grajd, unde Billy avea să-i scoată șaua și să-1 ducă la pășune.

Jody năvăli în bucătărie :

— A venit o scrisoare, strigă el.

Mama și-a înălțat privirea de la oala cu fasole..

— La cine-i, a întrebat.

— La tata. L-am văzut cu ea în mînă.

Atunci a pășit și Carl în bucătărie și mama lui Jody l-a întrebat:

— De la cine-i scrisoarea, Carl ?

Tatăl s-a încruntat îndată :

— De unde știi c-a venit vreo scrisoare ?

Mama făcu semn cu capul înspre copil.

— Brînzoiul ăsta de Jody mi-a spus.

Lui Jody nu-i prea venea la îndemînă. Tatăl se uită la el disprețuitor și zise:

— Și-a cam luat nasul la purtare dumnealui, și face pe brînzoiul. Se amestecă în treburile tuturor și numai de-ale lui nu-și vede. Își bagă nasul peste tot.

Doamna Tiflin încercă s-o mai dreagă.

— De, i-ai dat prea puține de făcut și-și pierde vremea. De la cine-i scrisoarea ?

Carl se mai uită o dată, tot urît, la Jody.

— Dacă nu-și bagă mințile în cap, îi dau eu dumnealui de cheltuială. Apoi scoțînd o scrisoare încă nedeschisă, adăugă: Cred că-i de la taică-tău.

Doamna Tiflin își scoase o spelcă din păr și deschise plicul. Buzele i se strînseseră boț, semn că era cufundată în gînduri. Jody i-a văzut ochii alergînd de-a lungul rîndurilor.

— Spune — începu ea să tălmăcească — spune că se pregătește să vină sîmbătă și să stea cîteva zile la noi. Dar chiar azi e sîmbătă. Să știți că a întîrziat scrisoarea. Își aruncă ochii pe pecetea poștei și urmă ; A fost pusă la cutie alaltăieri și ar fi trebuit s-o primim încă de ieri. Apoi se uită întrebător la bărbatu-său, iar chipul i se întunecă de supărare: Și acuma de ce faci mutra asta ? Doar nu te poți plînge că vine prea des !

Carl și-a întors privirile, căci n-a izbutit să-i înfrunte supărarea. Putea fi aspru cu dînsa aproape totdeauna, dar dacă vreodată se întîmpla să se înfurie și ea, atunci nu mai izbutea

a-i sta împotriva.

— Ce-nseamnă asta ? Ce ai, întrebă ea din nou.

În lămuririle ce au urmat se făcea simțit un iz de pocăință pe care l-ar fi putut folosi și Jody însuși.

— Numai atîta, că vorbește, zise Carl cu jumătate de glas. Doar că vorbește.

— Ei și ce-i cu asta ? Tu nu vorbești ?

— Ba sigur că vorbesc. Dar taică-tu nu vorbește decît despre un singur lucru.

— Despre indieni, se repezi Jody cu aprindere. Despre indieni și călătorii peste prerii.

Carl se întoarse furios către el:

— Ieși afară de-aceia, domnule Brînzoi ! Afară ! Ieși !

Jody a ieșit plouat pe ușa din dos pe care a închis-o încetișor și cu mare băgare de seamă. Cînd a ajuns în dreptul ferestrei de la bucătărie, rușinat și cu ochii ațintiți în pămînt, a zărit o piatră cu formă tare curioasă, o piatră care l-a cucerit într-atît încît s-a așezat turcește, a luat-o de jos și a început s-o răsucescă pe toate părțile.

Prin fereastra deschisă a bucătăriei, vorbele ajungeau foarte deslușit pînă la el.

— Jody are toată dreptatea, l-a auzit el pe taică-său. Numai despre indieni și despre străbaterea preriilor. Povestea aceea cu caii furați am ascultat-o de-o mie de ori. Îi dă mereu înainte și niciodată nu schimbă măcar o vorbuliță din istoriile pe care le spune.

Cînd se auzi răspunsul, glasul doamnei Tiflin era atît de schimbat, încît Jody a întrerupt cercetarea acelei pietre și și-a înălțat privirile. Glasul mamei era moale și împăciuitoare. Jody știa în ce fel i se schimbase și chipul, ca să fie pe potrivă glasului. Zicea, molcom:

— De ce nu vrei să înțelegi. Carl. A fost lucrul cel mai de seamă din viața tatii. A condus o caravană de care de-a dreptul peste prerii, pînă la țarm, iar cînd treaba asta s-a sfîrșit, s-a încheiat și viața lui. A fost o treabă grea și însemnată, dar n-a durat îndeajuns de mult. Gîndește-te — continuă ea — e ca și cum ar fi fost născut pentru asta, dar după ce a dus totul la îndeplinire nu i-a mai rămas nimic de făcut, nimic altceva decît să se gîndească la marea lui faptă și să vorbească despre ea. Dacă s-ar fi putut merge și mai departe către apus, desigur că ar fi mers. Mi-a spus-o chiar el, cu gura lui. Dar în cele din urmă ajunseseră la ocean. Iar acum trăiește chiar acolo, lingă oceanul la care a trebuit să se oprească.

Îl cucerise pe Carl, îl cucerise și-l înlănțuise cu glasul-i învăluitoare.

— L-am văzut și eu, recunosc bărbatul, potolit. Coboară pe țarm și scrutează zările către soare-apune, peste valurile oceanului. După asta se duce la Clubul Potcoava și istorisește tuturor cum le-au furat indienii caii aceia.

Femeia încercă să-l cucerească din nou:

— Da, dar asta înseamnă pentru el totul. Ai putea fi îngăduitor cu dînsul și să te prefaci că-l ascuți.

Carl se răsuci nerăbdător pe călcîie :

— Bine, dealtminteri, dacă se îngroașă gluma, mă pot oricînd duce la odăi sau să stau cu Billy, zise el enervat. Apoi străbătu toată casa și trînti după el ușa din față.

Jody se apucă de-ndată de treburile lui. Dădu grăunțe puilor de găină fără să mai prindă vreunul. Adună ouăle de prin cuibare. Se duse fuga cu lemnele în casă și le așeză cu atîta grijă în ladă, încît din două brațe mai c-o umpluse.

Maică-sa isprăvisc cu fasolea. Înteți focul și curăță plita cu o aripă de curcan. Jody o cercetă cu luare-aminte ca să vadă dacă mai avea vreo nemulțumire împotriva-i. Apoi o întrebă :

— Și azi vine?

— Așa spune în scrisoare.

— Mai degrabă m-aș duce pe drum în calea lui, să-i ies înainte.

Doamna Tiflin trînti portița cuptorului și zise:

— Ar fi frumos din partea ta. Bineînțeles că i-ar place să-l întîmpine cineva.

— Atuncea cred că chiar o să mă duc.

Ajuns afară, Jody a fluierat după câini.

— Haideți, în sus pe coastă! porunci el Cei doi câini au dat din coadă și au zbughit-o înainte. Pe marginea drumului, salvia arăta frunzulițe noi și gingașe.. Jody a rupt câteva și le-a frecat în palme pînă cînd în aer s-a răspîndit mireasma ei pătrunzătoare și sălbatică. Dintr-o dată cîinii au sărit peste șanț și au pătruns lătrînd în tufiș, gonind un iepure.. După asta Jody nici că i-a mai zărit, fiindcă de cîte ori nu izbuteau să prindă iepurele, se întorceau acasă.

Jody și-a văzut înainte de drum, către creasta dealului.

Cînd a ajuns la mica scobitură pe unde trece drumul, 1-a izbit vîntul după-amiezii fluturîndu-i părul și umflîndu-i cămașa. Băiatul a privit în jos peste colinele și crestele ce se vâlureau în depărtare, apoi către valea largă și verde dinspre Salinas. Vedea în zare, pe cîmpie, orașul alb și licăririle ferestrelor lui în bătaia soarelui coborît spre apus. Chiar mai jos de el, într-o gîrneață, se strînsese un mare sobor de ciori. Copacul era negru de păsările care toate cîrîiau deodată.

Apoi, de pe culmea unde se afla, Jody a cercetat cu ochii drumul de care ce cobora costișa, 1-a pierdut în spatele unui deal și 1-a regăsit de partea cealaltă. Pe porțiunea aceea îndepărtată a zărit o droșcă tîrîtă încetișor de-uncal roib. Droșca dispăru în dosul dealului. Jody s-a așezat pe pămînt, rămînînd cu privirile la locul unde droșca trebuia să iasă din nou la iveală. Vîntul suiera pe crestele dealurilor iar pufurile de păpădie ale norilor goneau către apus.

După asta droșca s-a arătat și s-a oprit. Un om îmbrăcat în negru a coborît și a pășit către capul calului. Deși se afla atît de departe, Jody știa că desfăcuse trezăluța fiindcă a văzut capul calului plecîndu-se deodată înainte. Calul a pornit și omul a pășit pe drum la deal, alături de el. Jody a scos un strigăt de bucurie și a luat-o la goană în jos, către cei ce soseau. Veverițele au țîșnit de la locurile lor, depărtîndu-se de drum și o pasăre cît un porumbel a săgetat de-a lungul crestei dealului, apoi a alunecat într-o parte, ca un planor.

La fiecare pas Jody se străduia să sară în mijlocul umbrei lui. O piatră i-a alunecat de sub picior și el s-a prăvălit. A mai alergat de-a lungul unei mici cotituri a drumului și s-a trezit că la cîțiva pași se aflau bunică-său și droșca. Băiețașul s-a oprit din fugă și s-a apropiat la pas, cu toată demnitatea.

Calul trăgea la deal anevoie, cu picioarele tremurînde, iar bătrînul pășea alături. Soarele coborît, le arunca în urmă umbrele gigantice, întunecate și tremurătoare. Bunicul era îmbrăcat într-un costum negru de stofă subțire și fină, ghete de piele moale, cravată neagra, guler tare și scurt. Pălăria cu borurile pleoștite o ținea în mîină. Barba lui albă era tăiată scurt, iar sprîncenele tot albe îi atîrnau peste ochi ca niște mustăți. Ochii albaștri arătau voie bună, dar și severitate. Pe întregul lui chip, stăruia o demnitate parcă săpată în piatră și de aceea orice mișcare a feței părea un lucru cu neputință de împlinit. În clipele cînd într-adevăr nici o mișcare nu-i însuflețea chipul, ai fi zis că bătrînul e dăltuit în piatră și niciodată nu se va mai clinti. Călca rar și sigur. După un asemenea pas nimic în lume nu l-ar mai fi putut aduce pe locul dinainte; o dată pornit, calea nu mai putea ocoli și nici pasul grăbi ori încetini.

Cînd apăru Jody la cotitură, bunicul flutură încetișor pălăria în semn de bun venit și strigă:

— Ce faci, Jody ? Ai alergat să-mi ieși în întîmpinare, da ?

Jody s-a apropiat dintr-o parte, s-a întors, și-a potrivit pasul după al bătrînului, și-a încordat tot trupul și a început să tîrîie puțintel călcîiele.

— Da, bunicule, a răspuns.. De-abia azi am primit scrisoarea ta.

— Ar fi trebuit să sosească încă de ieri, zise bunicul. Nici nu încape vorbă că ieri. Ce fac ceilalți ?

— Foarte bine, bunicule. Stătu un moment în cumpănă apoi strecură vorba cu sfială : Ce zici, bunicule, ai vrea să mergi mîine la vînătoare de șoareci ?

— Vînătoare de șoareci, Jody ? Bunicul rîse încetișor. Așa au ajuns cei din generația asta, să vîneze șoareci ? I-adevărat că nu-s ei prea vînjoși, oamenii de-acum, dar nici prin gînd nu-mi trecea că șoarecii să fie pentru ei vînat.

— Nu, bunicule. Așa, în joacă. S-a terminat stogul și am de gînd să-i gonesc de-acolo și să-i dau în seama cîinilor. Tu ai putea să te uiți sau chiar să scormonești puțin prin fîn.

Ochii plini de bunăvoință și severitate s-au întors și și-au coborît privirile spre el :

— Înțeleg. Va să zică nu-i mîncăți. Pînă acolo încă n-ați ajuns.

Jody lămuri:

— Cîinii îi mănîncă, bunicule. Nu-i chiar totuna cu o vînătoare de indieni, eu așa cred.

— Nu, nu-i chiar totuna. Dar mai tîrziu, cînd armata a pornit să-i vîneze pe indieni, să-mpuște copiii și să ardă corturile, treaba nu s-a deosebit prea mult de vînătoria voastră de șoareci.

Au terminat urcușul apoi au început să coboare în vale unde se afla ferma și razele soarelui nu le-au mai zăbovit pe umeri.

— Ai crescut, zise bunicul. Aproape cu trei degete, după cît mi se pare.

— Ba mai mult, se fuduli Jody. Tata și mama îmi iau măsura pe tocul ușii și acolo am crescut cu mai mult de trei degete, numai de la Ziua Mulțumirii încoace.

Glasul bogat și gutural al bunicului, rosti:

— Poate că te udă prea des la rădăcină și crești numai în mîzgă și-n tulpină. Stai să faci și roade și pe urmă om vedea dacă e ceva de capul tău.

Jody a iscodit repede cu privirea chipul bătrînului, să vadă dacă e cumva cazul să se supere, dar n-a zărit în ochii albaștri și vii nici urmă de dorință de a-1 jigni, de a-1 pedepsi ori de a-1 pune la locul lui.

— Ce-ar fi să tăiem un porc, propuse Jody.

— Nu ! Nici vorbă să vă las să faceți una ca asta. Zău că sînteți nostimi. Acuma nu-i vremea de tăiat porci, o știți doar foarte bine.

— Îl ții minte pe Riley, vierul cel mare, bunicule?

— Da. Mi-aduc aminte de el.

— Ei, Riley a mîncat fîn și-a făcut o gaură chiar în stogul ăsta, iar stogul s-a dărîmat peste el și l-a înăbușit.

— Porcii fac de-al de astea, cînd pot, răspunse bunicul.

— Riley era un porc tare de treabă, deși era vier, bunicule. De multe ori m-am suit călare pe el și nu mi-a făcut nimic.

Dinspre fermă s-a auzit zgomotul unei uși trîntite și au văzut-o pe mama lui Jody în poartă, fluturîndu-și șortul în semn de bun venit. L-au văzut și pe Carl Tiflin plecînd de la grajd, ca să fie acasă la sosirea musafirului.

În ceasul acela soarele dispăruse de pe dealuri. Fumul albastru de la hornul casei plutea în pale subțiri prin văzduhul roșiatic al văii. Smocurile de nori, părăsite de vîntul ce contenise, atîrnau nepăsătoare pe cer.

Billy Buck a ieșit din hambar și a aruncat un lighean de apă săpunită. Se bărbierise în zi lucrătoare, fiindcă Billy avea mult respect față de bunic, iar bunicul spunea despre el că-i unul dintre pușinii oameni din noua generație care nu s-a moleșit. Deși Billy era în floarea vîrstei, bunicul îl socotea copil. În clipa aceea și Billy grăbea spre casă.

Cînd au sosit Jody și cu bunicul, cei trei stăteau în poartă.

— Bine ai venit, tată ! Te așteptam.

Doamna Tiflin l-a sărutat pe bunic pe o latură a bărbii și a stat neclintită cîtă vreme mîna lui mare a bătut-o pe umăr. Billy i-a strîns mîna cu gravitate, zîmbind pe sub mustața sa de culoarea paiului.

— Lăsați că am eu grijă de cal, zise Billy și se-ndepărtă cu droșca.

Bunicul l-a petrecut cu privirea, iar după aceea, întorcîndu-se iarăși către ceilalți, vorbi,

aşa cum mai vorbise de o sută de ori pînă atunci:

— De ispravă băiat. L-am cunoscut pe taică-său, Buck Coadă-de-catîr. N-am priceput niciodată de ce-i spuneau Coadă-de-catîr, doar dacă nu cumva fiindcă făcea cărauşie cu catîri. Doamna Tiflin se-ntoarse în loc şi o luă către casă cu un pas înaintea celorlalţi.

— Cît o să rămîi la noi, tată ? În scrisoare nu spuneai nimic.

— De, ştiu şi eu! Mă gîndeam să stau vreo două săptămîni. Dar niciodată nu rămîn într-un loc chiar atîta cît îmi pun în gînd.

Peste scurtă vreme şedeau cu toţii la cină în jurul mesei acoperite cu muşama albă. Lampa de plafon atîrna deasupra. De ferestrele sufrageriei se izbeau molatic fluturii cei mari.

Bunicul îşi tăia mărunţ-mărunţ bucăţile de carne şi mesteca încet.

— Mi-e cam foame, spuse el. Drumul pînă aici mi-a aţîţat pofta de mîncare. Tot aşa era şi pe vremea cînd străbăteam preriile. În fiecare seară eram cu toţii aşa de flămînzi că de-abia ne mai puteam stăpîni şi cu mare greutate răbdam pînă se frigea carnea. Eram în stare să mănînc în fiecare seară pînă la două kile de carne de bizon.

— Cam aşa făceam şi noi, încuviinţă Billy. Taică-meu era cărauş la stat. Cînd eram copil îi dădeam şi eu cîte o mîină de ajutor. Numai noi doi eram în stare să ne punem mintea cu o pulpă de căprioară.

— Eu l-am cunoscut pe taică-tău, Billy, spuse bunicul. Straşnic om mai era. Îi spunea Buck Coadă-de-catîr. De ce, nu ştiu ; doar dacă nu cumva fiindcă făcea cărauşie cu catîri.

— Chiar aşa, întări Billy. Făcea cărauşie cu catîri.

Bunicul lăsa din mîină furculiţa şi cuţitul şi privi de jur împrejurul mesei:

— Mi-aduc aminte că o dată am rămas fără carne...

Glasul îi coborî la un fel de psalmodiere ciudată, monotonă, de parcă povestea şi-ar fi săpat cu vremea un şant pe care să se scurgă.

— Şi nu se aflau pe acolo nici bizoni, nici antilope, nici măcar iepuri. Vînătorii nu izbuteau să-mpuşte barem un coiot. Atunci era ceasul cînd conducătorul trebuia să ia seama. Conducător eu eram şi stăteam cu ochii în patru. Ştiţi de ce? Fiindcă de cum începea să-i strîngă foamea, oamenii erau gata să s-apuce să-şi căsăpească boii de jug. Aşa-i că nu vă vine să credeţi ? Am auzit de caravane care chiar şi-au mîncat vitele de la jug. Începeau de la mijloc şi-o luau către capete. Pînă la urmă mîncau înaintaşii, iar după asta şi rotaşii. Era datoria conducătorului să împiedice o asemenea treabă.

Nimeni nu ştia de unde, un fluture mare pătrunsese în odaie şi dădea tîrcoale lămpii atîrnate de tavan. Billy se ridică în picioare şi încercă să-l strivească între palme. Carl aruncă o dată braţul, prinse fluturele în căuşul palmei şi-l strivi. Se duse la fereastră şi-l aruncă afară.

— Şi cum vă spuneam... începu din nou bunicul, dar Carl îl întrerupse:

— Mai bine termină-ţi carnea. Uite că toţi ceilalţi am isprăvit şi aşteptăm prăjitura...

Jody prinse o licărire de necaz în ochii mamei. Bunicul îşi luă iar cuţitul şi furculiţa.

— Mi-e o foame de lup, zise el. Bine, am să vă povestesc altă-dată.

După ce au încheiat cina, pe cînd toată familia împreună cu Billy Buck stăteau în jurul sobei din cealaltă odaie, Jody se uita cu nerăbdare la bunic. Văzuse semnele cunoscute. Chipul bărbos al bunicului se aplecase înainte; ochii îşi pierduseră severitatea şi priveau pierduţi în jocul flăcărilor; degetele lungi şi subţiri se-n-colăciseră pe genunchii negri.

— Nu ştiu — începu bunicul — uite, nu-mi aduc aminte dacă v-am istorisit vreodată cum ne-au furat tîlharii aceia de Piuţi treizeci de cai dintr-o dată...

— Cred că ne-ai povestit, îl întrerupse Carl. Nu s-a întîmplat asta chiar înainte de a te duce dumneata în ţinuturile triburilor Tahoe ?

Bunicul se întoarse iute către ginere-său.

— Chiar aşa. Mi se pare că v-am spus istoria asta.

— Şi-ncă de cîte ori, zise Carl cu cruzime, ferindu-se de privirile nevestei. Dar le simţi totuşi aţintite asupra-i, şi spuse: Dar bineînţeles că mi-ar place s-o mai ascult o dată.

Bunicul își întoarse iarăși fața către foc. Degetele se încleștau și se descleștau pe genunchi. Jody știa ce era atunci în inima bunicului, ce năruit și pustiu îi era sufletul. Oare nu i se spusese și lui, chiar în după-amiaza aceea, că-i mare brânzoi ? Își luă inima în dinți, cu eroism, și înfruntă din nou primejdia de-a auzi același lucru.

— Povestește-ne despre indieni, zise el cu glas moale.

Ochii bunicului deveniseră iarăși severi:

— Copiii totdeauna vor să li se spună istorii cu indieni. Treaba asta era o treabă pentru bărbați, dar astăzi copiii sînt cei care vor s-audă despre ea. Bine, ia să vedem. V-am spus vreodată cum am cerut eu ca fiece căruță să poarte o tăblie lungă de fier ?

Toți au tăcut, în afară de Jody. Iar Jody a spus:

— Nu. Nu ne-ai povestit.

— Bine. Ei, totdeauna cînd ne atacau indienii așezam căruțele în cerc și luptam adăpostiți între roate. M-am gîndit atunci că, dacă în fiece căruță ar fi o tăblie lungă de fier, cu găuri prin care să poți mișca țeava puștii cînd căruțele erau așezate în cerc, oamenii ar putea așeza tăblia în fata roților și ar fi mult mai la adăpost. Asta ar fi salvat multe vieți și ar fi răsplătit din plin adaosul de greutate pe care trebuia să-1 purtăm. Dar bineînțeles că ceilalți nu voiau. Nici o altă caravană n-o mai făcuse pînă atunci și ei nu puteau înțelege ce rost avea să se înhame la încă o cheltuială. Au ajuns însă ziua în care s-au căit.

Jody se uită la maică-sa și înțelese din înfățișarea ei că nici nu se gîndea să asculte. Carl își zgîndărea o bătătură de la degetul cel mare iar Billy Buck urmărea din ochi un păianjen care se urca pe perete.

Glasul bunicului reveni iarăși la psalmodiere. Jody știa dinainte și cu precizie ce cuvinte aveau să urmeze. Istorisirea curgea monoton, devenind mai vioaie cînd înfățișa atacul, plină de jale cînd era vorba despre răniți, apoi un adevărat prohod la înmormîntările care avuseseră loc în mijlocul preriilor nemărginite. Jody stătea liniștit, cu privirile ținută la bunic. Ochii albaștri? și severi priveau pierduți. S-ar fi zis că în ceea ce-1 privește bătrînul nu era prea interesat de cele povestite.

Iar cînd se sfîrși, după ce toți păstrară un moment de tăcere politicoasă, spre a marca hotarul istorisirii, Billy Buck se sculă în picioare, se-ntinse ca să se dezmoștească și-și trase-n sus pantalonii.

— Apăi eu am să mă duc, zise el. Pe urmă se adresă bunicului : Am un corn vechi de pulbere de pușcă și un pistol cu cocoașe. Ți le-am arătat vreodată ?

Bunicul încuviință domol din cap:

— Da, cred că le-am văzut, Billy. Pistolul acela al tău mi-aduce aminte de un pistol pe care-l aveam cînd conduceam oamenii peste prerii.

Billy ascultă cuviincios pînă la capăt mica istorioară, după care spuse noapte bună și ieși. După plecarea lui Billy, Carl Tiflin încercă să aducă vorba despre altceva :

— Cum e cîmpul, de la Monterey pînă aci ? Am auzit că-i secetă mare.

— E secetă, întări bunicul. Nu mai e nici un strop de apă în Laguna Seca. Dar nu-i nici pe departe ca în '87. Atunci tot cîmpul era numai o pulbere, iar în '61 cred că toți coioții au pierit de foame. Anul ăsta a plouat totuși binișor.

— Da, dar puțin cam prea devreme. Tare bine ne-ar prinde acum o bură de ploaie. Apoi dădu cu ochii de Jody: Ce-ar fi să te duci domnia-ta la culcare?

Jody s-a ridicat, ascultător:

— Îmi dai voie să omor șoarecii din stogul cel vechi, tată ?

— Șoarecii? Sigur, omoară-i pe toți, Billy mi-a spus că n-a mai rămas nici un pai bun.

Jody schimbă cu bunicul o privire tainică și plină de mulțumire.

— Mîine-i omor pînă la unul, făgădui el.

Jody stătea întins în pat și se gîndea la lumea aceea de necrezut a indienilor și bizonilor,

o lume ce apusese pentru totdeauna. Nespus ar fi dorit să fi putut trăi în acele vremuri de vitejie, dar știa că n-are stofă de viteaz. Nimeni dintre cei ce viețuiau acum, în afară poate de Billy Buck, nu era în stare să înfăptuiască lucruri ca cele făptuite odinioară. Pe-atunci trăise un neam de uriași, de oameni fără teamă, oameni de o strășnicie ce nu se mai pomenea în zilele de-acum. Jody se gîndea la preriile necuprinse și la căruțele ce se mișcau pe întinsul lor ca niște gîndaci. Parcă-1 vedea pe bunic călare pe-un cal alb și focos, diriguindu-i pe ceilalți. Prin cugetul său treceau acele fantome mărețe, păraseau lumea asta și se mistuiau fără urmă.

S-a întors pentru o clipă la fermă. Auzea zgomotul iute curgător pe care-1 fac spațiul și tăcerea. Auzi cum un cîine, în cușca lui se scărpină de purici și izbea cu genunchiul în podea, la fiecare mișcare. Apoi iarăși s-a pornit vîntul, chiparosul cel întunecat a prins să foșnească, iar Jody a adormit.

S-a sculat cu o jumătate de oră înainte ca triumghiul să-i cheme pe toți la masa de dimineață. Cînd a trecut prin bucătărie, maică-sa sufla în foc să-1 ațîțe.

— Ce te-ai sculat cu noaptea în cap? îl întrebă mama. Unde te duci ?

— Mă duc afară să fac rost de-o bîță zdravănă. Azi o să ucidem șoareci.

— Să-i uciideți? Tu și cu cine.

— Cum cu cine ? Cu bunicu.

— Va să zică l-ai amestecat și pe el în istoria asta. Totdeauna îți place să amesteci și pe alții în isprăvile tale, ca să ai cu cine împărți vina, dacă iese cumva prost.

— Mă-ntorc într-o clipă, răspunse Jody. Vreau numai să-mi fac rost de o bîță cum trebuie, pentru după-masă.

Închise ușa în urma lui și ieși afară în dimineața albastră și răcoroasă. Păsărelele se arătau tare gureșe în zori, iar pisicile se-ntorceau de pe dealuri ca niște șerpi lunecoși. Vînaseră în întuneric rozătoare de cîmp și cu toate că erau ghiftuite de carne, cele patru pisici se-adunau în semicerc la ușa din spate, mieunînd jalnic după lapte. Corcitul și tovarășul lui se plimbau fornăind pe marginea tufărișului, făcîndu-și datoria cu solemnitate, dar cînd i-a fluierat Jody și-au înălțat brusc capetele și au dat iute din coada. Apoi s-au avîntat spre el, căscînd și scuturîndu-și blana. Jody le-a mîngîiat foarte serios capetele, apoi a pornit către locul unde se-aruncau uneltele stricate. De-acolo și-a ales o coadă veche de mătură de curte și o bucată pătrată de lemn. A scos din buzunar un șiret de ghetă și a legat bucata de lemn de capătul cozii de mătură, făcînd un fel de îmblăci. Vîjîi prin aer cu noua lui armă și izbi în pămînt, ca să-i facă proba, în vreme ce cîinii săreau în jurul lui și scheunau munciți de-o presimțire.

Jody se întoarse în loc și o luă la vale pe lîngă casă, către vechiul stog, ca să mai vadă o dată locul măcelului, dar Billy Buck, care stătea răbdător pe treptele casei, îl strigă:

— Mai bine vino îndărăt. Mai sînt doar două minute pînă la masă.

Jody schimbă drumul și veni către casă. Își rezemă îmblăciul de trepte.

— Cu asta am s-alung șoarecii, lămurii el. Pui prinsoare că-s grași ? Eu pun prinsoare că habar n-au de ce stă să se-abată pe capul lor.

— Nu — și nici tu nu știi, observă Billy cu aer de filozof. Nici eu nu știu și nimeni nu știe ce-1 așteaptă.

Pe Jody l-a cam pus pe gînduri vorba asta. Știa că-i adevărat. Închipuirea lui a părăsit vînătoarea de șoareci. După asta a ieșit maică-sa în pragul ușii din spate, a bătut în triumghi și toate gîndurile lui Jody s-au risipit.

Cînd s-a așezat la masă, bunicul încă nu se arătase. Billy făcu din cap un semn către locul lui rămas gol.

— E bine batrînul ? Nu cumva e bolnav ?

— Se-mbracă încet de tot, răspunse doamna Tiflin. Își piaptănă barba, își lustruiește ghetetele și-și perie hainele.

Carl zise, presărîndu-și zahăr pe bucățica lui de plăcintă:

— Un om care a condus caravane peste prerii trebuie să fie foarte grijuliu cînd se îmbracă. Doamna Tiflin se întoarse spre el:

— Nu mai vorbi așa. Carl ! Te rog !

În glasul ei era mai multa amenințare decît rugă. Iar amenințarea îl scoase din sărite pe Carl.

— Și de cîte ori crezi tu că o să fiu eu obligat s-asculț istoria cu tăbliile de fier și cu cei treizeci și cinci de cai ? S-au dus vremurile alea. De ce nu-i în stare să le uite, acum cînd au trecut de mult ? — Din ce vorbea din ce se înfuria mai tare și ridica glasul. — Cine-1 obligă să spună mereu și mereu aceleași istorii? A venit peste prerii? Foarte bine ! Acuma gata. Nimeni nu mai e dispus s-asculț povestea asta de-o sută de ori la rînd.

Ușa de la bucătărie s-a închis încetișor. Cei patru din jurul mesei au înghețat. Carl a lăsat lingura din mină și și-a pipăit barba cu degetele.

Apoi ușa dinspre bucătărie s-a deschis și bunicul a pășit în odaie. Pe buze avea un zîmbet silit și ochii parcă îi priveau cruciș. Spuse bună-dimineața, se așeză la masă și privi în farfurie.

Carl n-a mai putut îndura:

— Ai auzit... ai auzit ce-am spus?

Bunicul încuviință înclinînd capul.

— Zău, tata, nu știu ce mi-a venit. N-am vorbit serios. Glumeam numai.

Jody s-a uitat rușinat la maică-sa, a văzut-o cu ochii ațintiți la Carl și a băgat de seamă că i se oprise respirația. Ceea ce făcea Carl era cumplit. Trebuia să-și sfîșie inima ca să vorbească așa. Pentru el era îngrozitor să retragă un cuvînt; dar să-1 retragă cu rușine, era infinit mai dureros.

Bunicul a privit în lături. Apoi a spus, domol:

— Încerc și eu să văd în ce anume ai dreptate. Nu mă supără ce-ai spus, dar s-ar putea să ai dreptate și de-acum încolo o să iau seama.

— Nu-i adevărat ce-am spus, răspunse Carl. Nu mă simt bine în dimineața asta. Îmi pare foarte rău c-am vorbit așa.

— Să nu-ți pară rău, Carl. Uneori bătrînii înțeleg destul de greu. Poate că ai dreptate. Străbaterea preriilor s-a sfîrșit. Iar dacă s-a sfîrșit, poate ar trebui și dată uitării.

Carl se ridică de la masă:

— M-am săturat. Mă duc la treabă, Vezi-ți de mîncare, Bilty.

Apoi ieși iute din sufragerie. Billy înfulecă repede ce mai avea în farfurie și-1 urmă. Numai Jody nu se putea deslipi de pe scaun

— Și de-acuma n-o să mai povestești ? întrebă el.

— Ba da, cum să nu mai povestesc, dar numai cînd oi fi sigur că lumea vrea să m-asculț.

— Mie-mi place să te-asculț, bunicule.

— O, cred și eu că-ți place, dar tu ești un copil. Treaba asta a fost o treabă pentru oameni mari, dar astăzi numai copiilor le place s-audă de ea.

Jody se ridică de pe scaun.

— Eu te-aștept afară, bunicule. Am găsit o bîță strașnică pentru șoarecii aceia.

Așteptă la poartă pînă cînd bătrînul apărură în prag, și-atunci strigă:

— Acum hai, bunicule, sa omorîm șoarecii.

— Eu cred c-am sa stau aicea la soare, Jody. Du-te tu și omoară șoarecii.

— Îți dau bîta mea dacă vrei.

— Nu, eu rămîn puțin aici.

Jody a plecat tare amărît și s-a îndreptat spre stogul cel vechi. A încercat să se mai înfierbînte gîndindu-se la șoarecii cei grași și mustoși. A izbit pămîntul cu îmblăciul. Cîinii săreau și scheunau în jurul lui, dar el nu mai putea merge înainte. În urmă, acasă, îl vedea

pe bunic stînd în prag, mic, subțiratic și negru.

Jody a lăsat totul baltă și s-a întors să stea pe trepte, la picioarele bătrînului.

— Te-ai și întors ? Ai omorît șoarecii ?

— Nu, bunicule. Îi omor eu altădată.

Muștele începură să bîzîie pe-aproape de pămînt iar furnicile porniră s-alerge pe dinaintea treptelor. Mirosul tare al salviei cobora dinspre coastă. Soarele încălzea treptat pragul.

Jody nu și-a dat seama cînd a început bunicul să vorbească:

— Nu pot să mai stau aici, cu ce am eu acuma în suflet. Își cercetă mîinile puternice și bătrîne și continuă: Mi se pare că străbateră preiilor nici n-a meritat osteneala. — Privirile i-au alunecat pe coasta dealului și s-au oprit la un uliu nemișcat, cocoțat pe o cracă uscată. — Povestesc întîmplările astea vechi, dar ele nu sînt aceea ce-aș vrea eu să spun. Numai eu știu ce-aș vrea să simtă ceilalți, cînd povestesc.

Nu indienii erau treaba cea mai importantă, nici aventura, nici dorința de-a ajunge aici. Era o ceată mare de oameni și toți la un loc alcătuiau o singură lighioaie care se mișca. Iar eu eram în frunte. Mereu spre apus și tot spre apus. Fiecare dorea ceva pentru sine, dar lighioaia cea mare pe care o alcătuiau nu dorea decît să meargă spre apus. Eu am fost conducătorul, dar dacă n-aș fi fost eu acela s-ar fi găsit altul care să fie în frunte. Trebuia să fie cineva în frunte.

Pe sub tufișurile pitice, umbrele păreau negre în albul amiezii. Cînd în cele din urmă am zărit munții, am plîns cu toții. Dar nu faptul că ajunseseam aici era important, ci mișcarea și mersul spre apus.

Noi am adus aici viața așa cum își cară furnicile astea ouăle, și i-am făcut sălaş pe aceste meleaguri. Iar eu am fost conducătorul. Drumul spre apus era cît Dumnezeu de mare și pașii înceți pe care-i făceam în mers s-au adunat, s-au adunat mereu pînă ce tot continentul a fost străbătut.

Pe urmă am ajuns la ocean — și atunci totul s-a încheiat. Bătrînul a tăcut și s-a frecat la ochi pînă i s-au înroșit pleoapele. Asta aș vrea eu să spun, și nu povești.

Cînd a vorbit Jody, bunicul a tresărit și și-a coborît privirile către el.

— Poate că și eu o să conduc odată oamenii, a spus Jody.

Bătrînul a zîmbit.

— Nu mai ai unde te duce. Te oprește oceanul. De-a lungul coastei oceanului stă un șir întreg de oameni care-1 urăsc pentru că i-a oprit, le-a curmat calea.

— S-ar putea cu vapoarele, bunicule.

— Nu mai ai unde te duce, Jody. Fiecare locșor e ocupat. Dar nu asta e cel mai rău, nu, nu asta-i lucrul cel mai rău. Dorința de-a merge spre apus a dispărut din cugetele oamenilor, Dorința asta nu mai chinuie ca foamea. Totul s-a sfîrșit. Are dreptate taică-tău. S-a sfîrșit.

Bătrînul și-a cuprins genunchiul cu degetele și s-a uitat lung la ele. Jody era tare amărît.

— Dacă vrei un pahar cu limonada, îți fac eu, bunicule.

Bunicul era gata să refuze, dar a văzut chipul lui Jody.

— Ar fi bine, zise el. Da, ar fi bine să bem o limonadă.

Jody a dat fuga în bucătărie, unde maică-sa ștergea ultimele farfurii folosite la masa de dimineață:

— Mamă, îmi dai o lămîie să-i fac bunicului o limonada ?

Maică-sa s-a strîmbat puțin la el :

— Și încă una ca să faci limonada pentru tine.

— Nu, mamă..Eu nu vreau.

— Jody ! Să știi că te-ai îmbolnăvit! Apoi tăcu brusc. Ia o lămîie din cămară, zise ea blînd. Ia de ici. Storcătorul ți-l aduc eu.

C U P R I N S

Căluțul roib

Darul

Munții cei mari

Făgăduiala

Conducătorul de oameni